svensk veterinär tidning

2 • FEBRUARI • 2017 • VOLYM 69

Behandling och rehabilitering av vilda djur

Bedömning av smärta hos häst på djursjukhus

Dåligt och dyrt att ta ut pension tidigt

Foto: Memedozaslan

MEDIVET

Animal X-ray Solutions

Nordisk Specialist för Veterinär Digital Röntgen

BLEV INTE RÖNTGEN SOM NI HADE TÄNKT ER?

Välj Medivet istället !

Helt nytt, byta ut, fixa till eller uppgradera? Vi är proffs du kan lita på !

www.medivet.se info@medivet.se +46 (0)431 244 00 Medivet Scandinavian AB, Ängelholm Sverige

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: *kansli@svf.se*
HEMSIDA: *www.svf.se*
TELEFONTID: Mån–tors 9.00–16.00,
Fre 9.00–15.00,
lunchstängt 11.30–13.00

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande
MARJA TULLBERG, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 072-748 78 98
E-POST: *ordforande@svf.se*

Kansli- och ekonomichef
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: *per.carlsson@svf.se*

Chefjurist
JESSICA BERLIN, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 073-540 08 00
E-POST: *jessica.berlin@svf.se*

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

Generalsekreterare SVS
SIMONE HÄUSLER, *leg vet* (sjukskriven)

Tf generalskreterare SVS
MARIA JERNBERGER
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 073-500 69 48
E-POST: *maria.jernberger@svf.se*

Förbundsjurist
HENRIK SJÖSTEN, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: *henrik.sjosten@svf.se*

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, *ekonom*
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: *linda.wikstrom@svf.se*

Administratör SVF
KARIN HENRIKSSON
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: *karin.henriksson@svf.se*

Administratör SVS
VASSO NORLUND
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: *vasso.norlund@svf.se*

Ekonomiassistent
CAROLA ERIKSSON
TELEFON: 08-545 558 31
E-POST: *carola.eriksson@svf.se*

Bankgiro: 530-52 22

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Ett företagar-fackförbund som enas kring professionsfrågor

FÖR 14 ÅR SEDAN skrev jag en ledare (SVT 14/02) som, till skillnad från annat från den tiden, känns märkligt aktuell. Kontentan var att det är mer som förenar veterinärkåren än som skiljer oss. Ett starkt fackförbund som inrymmer företagarfrågor och enas kring profession och yrkeskompetens är, trots de utmaningar detta innebär, ändå den bästa lösningen för oss än idag. Det är verksamheten som är viktig i vår framtida organisation och du som medlem måste även fortsatt tala om för oss vilken verksamhet som är viktig för dig.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap (SVS) driver professionsfrågorna inom förbundet och omfattar alla förbundets medlemmar. En stor del av arbetet utförs i sektionerna och om du inte redan är medlem i en sektion så bli det! Det finns en sektion för varje veterinär yrkesinriktning, medlemskap är inte dyrt och man får möjlighet att utvecklas inom sitt specialintresse i samverkan med likasinnade samtidigt som man är med och påverkar viktiga frågor inom området.

Fort- och vidareutbildning är en självklar del av ett akademikeryrke och SVS bidrar till detta för förbundets alla medlemmar, t ex genom specialistutbildningar, veterinärkongress, normer, riktlinjer och policyer. Den ökade trafik som ses på förbundets hemsida när en ny norm publiceras tolkar jag som att detta är till nytta för våra medlemmar.

Ibland blir medlemmar upprörda när de inte håller med om detaljer i normer och riktlinjer. Det är naturligt, de är inte konsensusdokument utan försöker balansera olika aspekter och stå för sakligt korrekt vägledning. Vägledning är inte ett tvång utan en hjälp. Hade frågorna varit enkla hade dokumenten inte behövts. Det är omöjligt att vara alla till lags och dessutom hålla fanan högt i veterinärmedicinens namn, viss oenighet i sakfrågor får vi leva med. Och fortsätta diskutera. Det är viktigt att den professionella diskussionen fortgår i vårt förbund och att debatten inte tystnar. I den brokiga skara som utgör veterinärkåren ska vi inte vara nöjda när det är tyst, det är inte ett hälsotecken. Vi behöver diskutera och argumentera för att komma framåt. Om ingen protesterar har förmodligen ingen lyssnat.

Vi som tar tjänstledigt för att medverka vid möten och spenderar många timmar av vår obefintliga fritid med SVS-arbete gör detta för att det är givande och vi tror att vi gör skillnad, men förtroendevalda behöver också övriga medlemmars stöd. Vi behöver få veta inte bara vad vi gör fel utan också vad vi gör bra. Hör av er, utöva rösträtten varje gång ni får chansen, gå på medlemsmöten och engagera er i förbundet och sektionerna. En organisation får den ledning den förtjänar, ge inte upp utan ställ upp.

SUSANNA STERNBERG LEWERIN
ordförande SVS,
andre vice ordförande
i förbundsstyrelsen

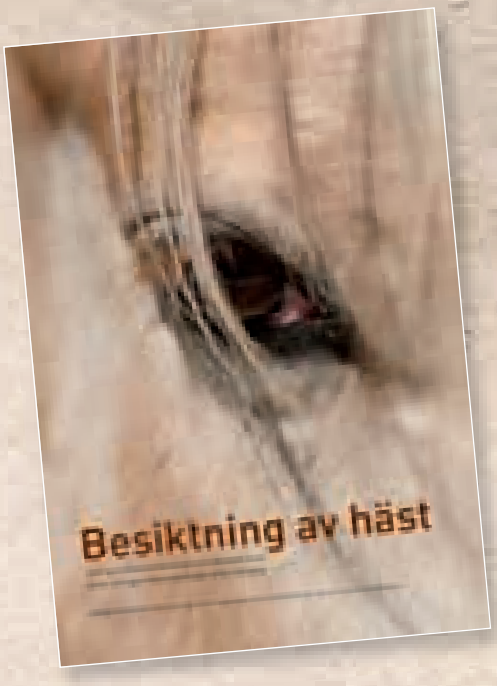

Besiktning av häst

Den första svenska besiktningsmanualen för häst har tillkommit som ett initiativärende inom Hästsektionen vid Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap. Innehållet är skrivet av erfarna hästveterinärer som delar med sig av sina kunskaper och personliga erfarenheter i ämnet besiktning. Boken gör inte anspråk på att beskriva det enda sättet att utföra en besiktning av häst, utan vill snarare fästa uppmärksamheten på alla de frågor som kan uppstå i en besiktningssituation.

Texterna innehåller också praktiska tips om vad man bör vara speciellt uppmärksam på i de olika momenten av besiktningen, samt hur man kan gå vidare med utökade undersökningar av olika fynd.

Boken innehåller bland annat kapitel om förberedelser inför besiktning, försäkringsaspekter, identitetskontroll, undersökning av de olika organsystemen, speciella hänsyn avseende ras och användning, utökade undersökningar samt ett omfattande kapitel om juridik i samband med hästköp.

Boken kostar 275 kronor inklusive moms och exklusive porto. Beställ den via office@svf.se eller på telefon 08-545 558 20.

SVERIGES VETERINÄR FÖRBUND

SVS SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

ledare S Sternberg Lewerin

Ett företagar-fackförbund som enas kring professionsfrågor 3

reportage S Fredriksson

”Vad du än gör, bränn inte ut dig” 6

vetenskap – granskad artikel

Litteraturstudie
Bedömning av smärta hos häst på djursjukhus
L Perttula 11

vilken är din diagnos?

– Bilddiagnostik 18
– Svar 50

månadens epiztel 19

allmänt

Veterinären och det vilda C Berg m fl 22

Ny SVS-policy
Hantering av hund- och kattpatienter med bakterier med särskild resistens J Beck-Friis 29

Dåligt och dyrt att ta ut pension tidigt i placeringssyfte J Larsson-Hagberg 31

Nyheter i årskurs 5 på veterinärprogrammet våren 2017 M Sterning 33

Avgifter för 2017 P Carlsson 35

Några minuter med Maria Jernberger S Fredriksson 37

VM i golf 2016
Ahlqvist mästare för sjätte gången B Johansson 38

fackliga frågan

Högst 150 timmar allmän övertid per kalenderår
F Ritter 41

FVF informerar

Nya lagar och regler för företagare 2017 K Berggren 43

disputationer

Grupphållning av digivande suggor med smågrisar 44

kanslinytt 45

ansvarsärende

Bristfällig undersökning vid intygsskrivning
J Beck-Friis 47

noterat

- Sverige klassat som högriskland för CWD 32
- Infektion trolig orsak bakom fiskdöd 40
- Behandling med pimobendan fördröjer hjärtsvikt 45
- Rapportera biverkningar direkt i journalsystemet 46
- Riskerna med zinkoxidläkemedel större än nyttan 48

in memoriam 49

kanslinytt 49

kongresser & kurser 52

kåseri

Råd och dåd A Jonasson 57

”Vad du än gör, bränn inte ut dig”

Text och foto:
Suzanne Fredriksson

Man kan knappast säga att Linnea Larssons väg till att bli företagande veterinär har varit spikrak. Både energin och självförtroendet tröt under slutfasen av veterinärutbildningen och hela livet var på väg att tippa över kanten. Idag driver Linnea sin egen firma där den främsta drivkraften inte är pengar, utan möjligheten att arbeta på ett sätt som passar just henne.

Linnea bor och arbetar i Kristinehamn. Hennes familj har alltid haft djur och speciellt Linneas mamma har alltid varit en engagerad djurvän.

– Mamma drömde om att bli veterinär och det var till stor del hennes dröm som påverkade mig att välja veterinärprogrammet efter gymnasiet. Jag hade funderingar i de banorna men jag var även inne på att fortsätta utbilda mig inom teknisk fysik, ett av mina favoritområden. Att jag skulle bli min egen hade jag redan beslutat, berättar Linnea som såg betydligt större möjligheter inom veterinäryrket än inom teknisk fysik.

Efter gymnasiet arbetade hon ett år på ett laboratorium, vatten- och reningsverket i Kristinehamn, innan hon påbörjade veterinär-

utbildningen. Väl inne i programmet började stora förväntningar och egna högt ställda krav på prestation att växa fram. Kombinerat med Linneas läggning att alltid vara alla till lags gjorde detta att hon drabbades av utmattningssymtom. Ett alltför flitigt pendlande mellan Uppsala och hemmet i Värmland satte också sina spår. Det hände att Linnea svimmade av trötthet, men hon tog inte symtomen på allvar. Innerst inne var hon dock rejält omtumlad och undrade om hon någonsin skulle våga jobba som veterinär.

Sommaren 2013 fick Linnea jobb som tillförordnad veterinär på Djursjukhuset Karlstad, som då drevs av veterinärerna Inger Linderoth och Annika Larsson, två kvinnliga företagare som 2012 prisades inom ramen för ”Entrepreneur of the year”.

– Djursjukhuset Karlstad var en mycket bra arbetsplats med fantastiska kolleger som verkligen stöttade mig hela tiden, men det var för sent. Jag gick in i väggen och hamnade i sjukvården, berättar Linnea.

Efter att, som Linnea själv beskriver det, hon levt som en sömngångare under flera månader ville hon komma tillbaka och utöva sitt yrke. Under våren 2014 fick Linnea en unik möjlighet att komma igång genom sin tidigare handledare Pia Gustås, verksam bland annat som universitetslektor och forskare inom klinisk biomekanik/ortopedi på Universitetsdjursjukhuset, UDS. Pia erbjöd Linnea att som konsult jobba tillsammans med henne i ett forskningsprojekt.

– För mig var det en perfekt lösning just då, säger Linnea som på det sättet var företagare innan hon blev veterinär. När hon fick sin legitimation var det dags att ta nästa steg.

– Mitt självförtroende var inte på topp då utan mer på nivån ”om jag tar riktigt mycket mod till mig kanske jag törs vaccinera en hund”. Det enda jag var helt säker på var att jag ville sköta mig själv och skissade på hur det skulle kunna gå till, berättar Linnea.

Med ett besök hos Nyföretagarcentrum i Värmland och en affärsplan i bakfickan deltog hon i den träff med förbundsinformation som Sveriges Veterinärförbund håller för avgångsstudenterna på veterinärprogrammet varje år. Det blev ett avgörande möte.

– Jag visade min affärsplan för Johanna Habbe som var där och pratade om Företagande Veterinärers Förening, FVF. Hon sa bara ”kör”. Då gjorde jag det, säger Linnea som sedan dess har Johanna som sin ”veterinärmamma”.

Utan självförtroende och tömd på energi, så såg det ut för Linnea i slutfasen av veterinärutbildningen. Hela livet höll på att tippa över kanten.

– Att ha en erfaren kollega som man kan vända sig till med sina tankar är oerhört betydelsefullt. Johanna är tryggheten själv och det är av stor betydelse för mig, både för mitt företagande och på det personliga planet, säger Linnea.

Johanna har å sin sida värvat Linnea till FVFs styrelse.

– Vid den senaste studentinformationen var Linnea där och berättade om hur hon kände

RÅD FRÅN LINNEA

Linnea Larsson (fd Söderberg) är född 1988 och blev veterinär 2014. Hon är född, uppväxt och arbetar i Värmland där hon driver enmansföretaget FlexiVeterinären. Linnea bor i Kristinehamn, har två hästar och en hund. Hon är styrelseledamot i Företagande Veterinärers Förening.

Några av Linneas goda råd till studenter och unga kolleger är:

- Bränn inte ut dig.
- Slava inte för någon som inte ger tillräckligt tillbaka.
- Älska din fritid.

när hon var klar med sin utbildning och skulle ut i arbetslivet. Det var inte de vanliga hurtfriska råden utan handlade mer om osäkerhet och framför allt framförde hon rådet: ”vad du än gör, bränn inte ut dig”. Hennes ärliga och utlämnande berättelse var mycket uppskattad av studenterna, kommenterar Johanna.

Linnea har drivit sitt företag FlexiVeterinären i lite mer än två år nu. Hon startade mjukt och som det brukar heta, med två tomma händer.

– Så mycket utrustning har jag inte skaffat på mig nu i början och det är inte heller min målsättning att göra behandlingar som kräver avancerade hjälpmedel. För tillfället äger jag ett stetoskop, otoskop, centrifug och mikroskop samt en hygglig bil. Jag bygger långsamt, säger Linnea och beskriver verksamheten:

– Min slogan är ”flexibel veterinärvård på djurens villkor” vilket betyder hembesök både för smådjur och häst. Under en kort period hade jag en mottagning, men det var inte min grej. Jag föredrar att ambulera.

Det blir mycket förebyggande vård där valpbesiktningar och vaccinationer tillhör vardagen. För djurslaget häst ser det ungefär likadant ut, behandlingar som kan göras i stallet.

– Självklart får jag ofta remittera patienter vidare om det handlar om något jag inte klarar av. Jag har full koll på alla kolleger inom räckhåll och jag har en mycket bra kommunikation med dem. Jag anser mig inte vara konkurrent till någon veterinär verksamhet i mitt upptagningsområde, tvärtom. Jag kan avlasta och vara en resurs som t ex har mer tid att prata med djurägarna. Det händer att någon av mina kunder som har varit på en fast klinik eller djursjukhus kommer till mig och vill ha en ”second opinion”. Då brukar jag erbjuda mig att läsa journalen och förklara vad det står, säger Linnea.

Efter en mjukstart som egen företagare har Linnea fått allt bättre flyt i verksamheten.

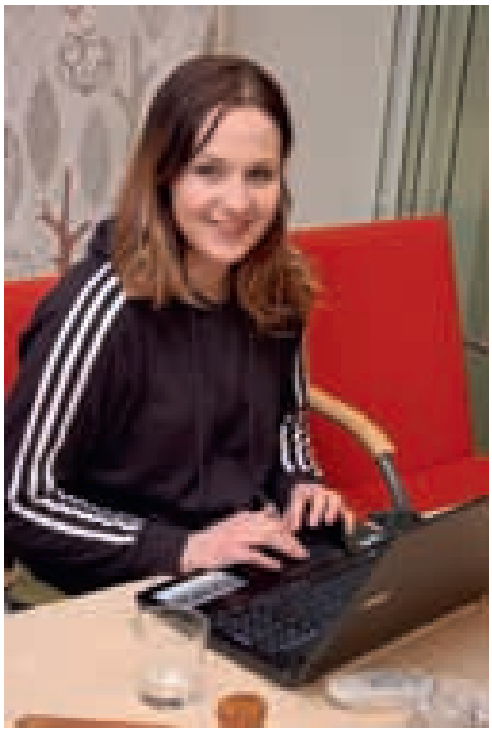

Linnea är en engagerad företagare som snabbt blev värvad till FVFs styrelse.

”Ska vi jobba eller gå hem?” Att själv bestämma över sin egen arbetstid är viktigt för Linnea.

Efter att ha varit igång ett par år har Linnea byggt upp ett nät av stamkunder. Hon har också mer eller mindre frivilligt blivit nischad gällande vissa saker.

– I en kundkrets som finns inom ungefär sju mils radie blir det lätt så att om man lyckas bra med en stickrädd häst t ex är man snart ”expert” just på det och får alla stickrädda hästar, säger Linnea.

Ett annat återkommande uppdrag som inte alls ingick i hennes plan är hemavlivningar.

– Det började med att en god vän frågade om jag ville avliva hans hund hemma. Det var fruktansvärt och jag sa till mig själv att aldrig mer ställa upp på det. Men det är trots allt en tjänst som är mycket värdefull för djurägaren och lugnast för djuret. Det tar dock så hårt på mig att jag måste lägga in tid för återhämtning efteråt. I början två timmar, numera klarar jag mig med en halvtimmes paus efteråt. Då åker jag oftast till min häst för att rensa hjärnan. Jag tar betalt för den tiden, vilket jag talar om för djurägaren redan vid förfrågan. Hittills har ingen backat för kostnaden.

Linnea är en utåtriktad och engagerad person som gärna delar med sig av sig själv. Det vet hon om och har därför satt en gräns för hur mycket hon ”får” jobba.

– Sex timmar per arbetsdag är min gräns. Ekonomiskt klarar jag mig bra på det eftersom jag är en äkta värmlänning som gärna lever på nävgröt och fläsk, ler Linnea. Hon tillägger med lite större allvar att hon efter den första inkörningsperioden fått flyt i verksamheten och inte längre behöver ”uppfinna hjulet” hos varje patient.

Hon sköter administration och ekonomi

själv och tycker att det är en rolig del av företagandet.

– Det är vanligt att kolleger tycker den delen av verksamheten är tråkig, men jag tycker det är kul att driva allt själv, säger Linnea.

Att starta ett eget företag blev en sorts rehab, men också en dröm som gick i uppfyllelse. Nämligen att vara en tillgänglig och flexibel veterinär med mycket tid för varje patient. Linnea har tagit det försiktig de första åren, men redan nu skulle hon lätt kunna hamna i prestationsfällan igen. Att vara entreprenör är något hon brinner för och hon har flera idéer kring hur hon ska utveckla och bredda sin verksamhet i framtiden. Hon vill inte avslöja den bästa idén ännu. Däremot berättar hon gärna att hon inom kort kommer att ha ett aktiebolag.

– Verksamheten rullar på bra och ger en skaplig vinst. Det finns något som kallas AB Värmland som kan liknas med ”Draknästet”, tv-serien där företagare får presentera en idé för investerare. I AB Värmland sitter 25 ”drakar” som utser en vinnare och 2016 blev det jag, berättar Linnea.

Vinsten?

– Hela aktiekapitalet! ■

Tidsschema, avgifter och granskning av examensarbeten

för specialistutbildningsprogrammen 2017 och 2018

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

TIDSSCHEMA OCH AVGIFT INFÖR EXAMEN 2017

Examination 2017 för ***Sjukdomar hos häst***	obs!	9–10 mars 2017
Examinationsavgift 2017		20 800:–

TIDSSCHEMA INFÖR EXAMEN 2018

Sjukdomar hos hund och katt

Sista inlämningsdag för examensarbeten	passerad
Sista inlämningsdag för årets reviderade examensarbeten	7 aug 2017
Sista anmälningsdag för examination 2018 (inklusive samtliga nödvändiga underlag)	20 nov 2017
Examination 2018	8–9 feb 2018

Sjukdomar hos häst

Sista inlämningsdag för examensarbeten	obs!	15 maj 2017
Sista anmälningsdag för examination 2018 (inklusive samtliga nödvändiga underlag)		27 nov 2017
Examination 2018		8–9 mars 2018

AVGIFTER INFÖR EXAMEN 2018 (exklusive moms)

Specialistkompetens Steg 1

Inträdesavgift	13 000:–
Avgift för bedömning av examensarbete	10 400:–
Avgift för omgranskning av ej godkänt arbete (kat 3 inom ett år)	5 300:–
Avgift för omgranskning av ej godkänt arbete (kat 2 inom ett år)	2 400:–
Avgift för tillgodoräknande av publicerad vetenskaplig artikel	2 600:–

Specialistkompetens Steg 2

Inträdesavgift	9 500:–
Granskningsavgift	5 600:–
Examinationsavgift	rörligt belopp beroende på examinationskostnaderna

INFÖR GRANSKNING AV EXAMENSARBETEN

Vägledning för det skriftliga arbetet finns att ladda ner från www.svf.se under *Sällskapet/Specialistutbildning steg 1/Sidoutbildning skriftligt arbete*. ESK vill framhålla vikten av att det skriftliga examensarbetet som insänds är i färdigt skick enligt instruktionerna.

Tillsammans med examensarbetet ska en referenslista finnas, dels i arbetet, dels som en egen fil. Vid hänvisning av bokavsnitt ska kopia på avsnitten som används även finnas som egen fil.

Det är viktigt att aspiranten håller sig till kravet att följebrevet med förklaring av ändringar även ska skickas in tillsammans med det reviderade arbetet vid andra granskningsomgången.

OBS! arbeten som inte uppfyller dessa grundkrav kommer att returneras utan någon åtgärd. Arbetet skickas, efter handledarens godkännande, som en word-fil till svs@svf.se. Handledaren ska granska, godkänna och meddela att arbetet är godkänt via e-post till samma adress.

SVS vill också uppmana alla aspiranter och handledare i programmen att hålla sina e-postadresser och arbetsplatser uppdaterade. Maila till: vasso.norlund@svf.se.

Bevaka också SVFs hemsida för information, uppdateringar och ändringar av instruktioner gällande specialistutbildningsprogrammen.

Vid frågor om programmen: Kontakta SVFs kansli via e-post vasso.norlund@svf.se.

LINDA PERTTULA, leg veterinär*
Handledare: Susanne Demmers, leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos häst, Universitetsdjursjukhuset, Uppsala.

Litteraturstudie

Bedömning av smärta hos häst på djursjukhus

Att upptäcka och utvärdera hästens smärtsymtom, ge adekvat smärtbehandling och utvärdera behandlingens effekt är några av djursjukvårdens viktigaste uppgifter. Ett sätt att utvärdera smärta är att använda sig av objektiva smärtskattningssystem. Olika typer av smärtskattningsskalor har tagits fram de senaste årtiondena och det har visat sig att det är förändringar i hästens beteende och ansiktsuttryck som bäst korrelerar med smärta. Studien går igenom befintlig litteratur inom smärtbedömning av häst och diskuterar hur smärtskattningsskalor kan implementeras i det dagliga arbetet på ett djursjukhus.

Artikeln utgör författarens examensarbete för specialistkompetens i sjukdomar hos häst.

granskad artikel

INLEDNING

Med fokus på hästens välfärd och de senaste årens kunskap om smärtans negativa betydelse för individen (11) har behovet att kunna identifiera smärta hos häst ökat dramatiskt. Det är allt viktigare att upptäcka och bedöma smärta för att optimera den smärtstillande behandlingen och utvärdera om den har önskad effekt. En smärtlindring där hästen upplever en tolerabel smärta förbättrar hästens välfärd, kan ha en positiv effekt på dess konvalescens och förkortar klinikvistelsen (23).

En av svårigheterna är att det inte finns någon enskild parameter som ensam kan mäta eller kvantifiera smärta (12). Den första smärtskattningsskalan för häst kom 1985 (18) och därefter har ett flertal olika smärtskattningsskalor beskrivits där man fokuserat på fysiologiska parametrar (21), beteenden (25) och ansiktsuttryck (3, 5), eller en kombination av dessa (6). Ett flertal studier har dock visat att fysiologiska parametrar har begränsad eller ingen korrelation till graden av smärta (6, 7, 20). Däremot har studier visat att både generella och mer sjukdomsspecifika smärtbeteenden korrelerar väl med smärta (2, 3, 20) (Figur 1). I ett arbete sågs t o m att smärtskattningsskalan skulle ha fungerat bättre om man hade utelämnat de fysiologiska parametrarna och bara fokuserat på smärtbeteenden (7). För att undvika felaktiga bedömningar bör smärtskattningsskalan innehålla relevanta parametrar som är lätta att registrera och är oberoende av observatören (2).

En klinisk aspekt som måste tas i beaktande är att det finns en stor individ- och rasvariation i hur hästar uttrycker smärta (30). Detta kan leda till att hästen bara visar subtila smärtsymtom som kan vara svåra att upptäcka (27).

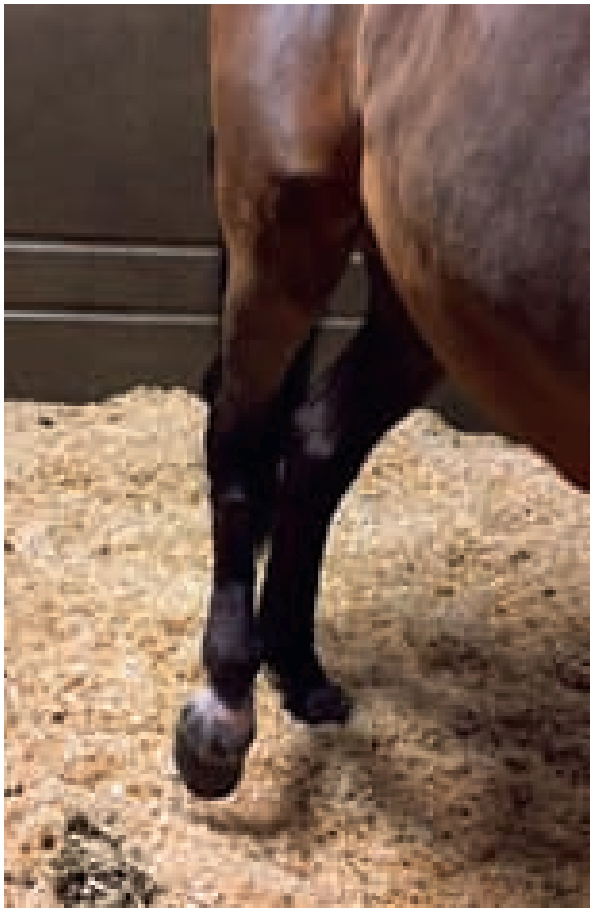

Foto: Linda Perttula

Figur 1. *Både generella och mer sjukdomsspecifika smärtbeteenden korrelerar väl med smärta. Hästen på bilden visar tydliga smärtsymtom från benet genom att frekvent lyfta på det och inte vilja belasta det.*

LITTERATURGENOMGÅNG

Även om litteraturen generellt beskriver ett dåligt samband mellan smärta och fysiologiska parametrar har man vid vissa tillfällen kunnat se en överensstämmelse. De parametrar som har en signifikant korrelation till smärta är serumkortisol (2, 21, 22, 23) och betaendorfiner (22). Vid kolik och andra sjukdomar som orsakar måttlig till kraftig smärta har det ➤

visats att hjärtfrekvens (HF) (2, 13, 21), andningsfrekvens (AF) (2) och blodtryck (5) kan förändras till följd av smärta. Ingen korrelation har setts mellan serum-amyloid A och smärta (19). Svårigheten med fysiologiska parametrar är att de påverkas av andra faktorer som kan förekomma under klinikvistelsen, t ex stress, chock, dehydrering, blödning, läkemedel och narkos (6, 30). Även om de fysiologiska parametrarna inte är smärtspecifika bör de ändå utvärderas eftersom de kan ge en indikation om andra problem, t ex kan hjärtfrekvensen ge en indikation om kolikens svårighetsgrad (15) och vara relaterad till överlevnad efter kolikoperation (14, 16).

Generella smärtbeteenden

Generella smärtbeteenden hos häst är rastlöshet, nedstämdhet med nedsatt aktivitet, minskad aptit och minskat intresse för socialisering (20, 21, 22). Hästar som är smärtpåverkade står oftare och vilar med sänkt huvud och kan ha minskad ättid (13, 21, 22), minskat intresse för omgivningen och ha en tendens att stå i den bakre delen av boxen (8). När det gäller de mer smärtspecifika beteendena ger ortopediska smärtor en minskad belastning på det smärtande benet (2, 8, 13) medan koliksmärtor kan visa sig genom att hästen skrapar med hoven, tittar sig mot flanken och rullar sig (7, 14, 25) (Figur 2).

Smärtansikten

Det har visat sig att människor har en välutvecklad förmåga att känna igen olika typer av känslor via ansiktsuttryck (4) och man har under senare år börjat använda sig av ansiktsuttryck för att bedöma graden av smärta hos både hästar (3, 5), möss (10), råttor (24) och kaniner (9).

I en studie av Gleerup har man i detalj beskrivit hästens ansiktsuttryck efter att man inducerat smärta genom två olika typer av nociceptiva stimuli. Alla hästar fick under smärtfasen förändringar i sina ansiktsuttryck och antalet ansiktsuttryck som indikerade smärta var signifikant högre jämfört med hos kontrollgruppen (5). I en annan studie undersöktes om hästar som genomgick en normalkastration under allmän anestesi uppvisade förändringar i ansiktsuttryck efter operationen, jämfört med hästar som genomgick allmän anestesi utan något smärtsamt ingrepp. Man fann att de hästar som kastrerats fick förändringar i sina ansiktsuttryck som indikerade smärta ungefär fyra timmar efter operationen (3). De smärtförändringar i ansiktsuttryck som noterades var att avståendet mellan öronen vid öronbasen ökade genom att öronen föll neråt mot sidan av huvudet samtidigt som de roterade utåt eller lite bakåt. Öronen kunde även vara asymmetriskt placerade och röra sig åt olika håll men pekade sällan framåt eller bakåt. Muskulaturen runt ögonen, framför allt m levator anguli oculi medialis, blev spänd och gav det övre ögonlocket ett karakteristiskt vinklat utseende och blicken kunde bli spänd och inåtvänd (3, 5). Ögonlocken kunde antingen vara helt eller delvis stängda (3). Man kunde också se att näsborrarna som normalt har ett avlångt utseende vidgades mediolateralt och fick ett mer kvadratiskt utseende. Även muskulaturen i mulen och kinden blev mer spänd vilket gav mulen ett mer spetsigt utseende. Musklerna lateralt på huvudet, framför allt m zygomaticus, m caninus och m masseter, kunde bli spända och mer framträdande (3, 5). Hur många av dessa förändringar i ansiktsuttryck som hästen visade varierade både mellan olika stimuli och mellan olika individer (5) (Figur 3).

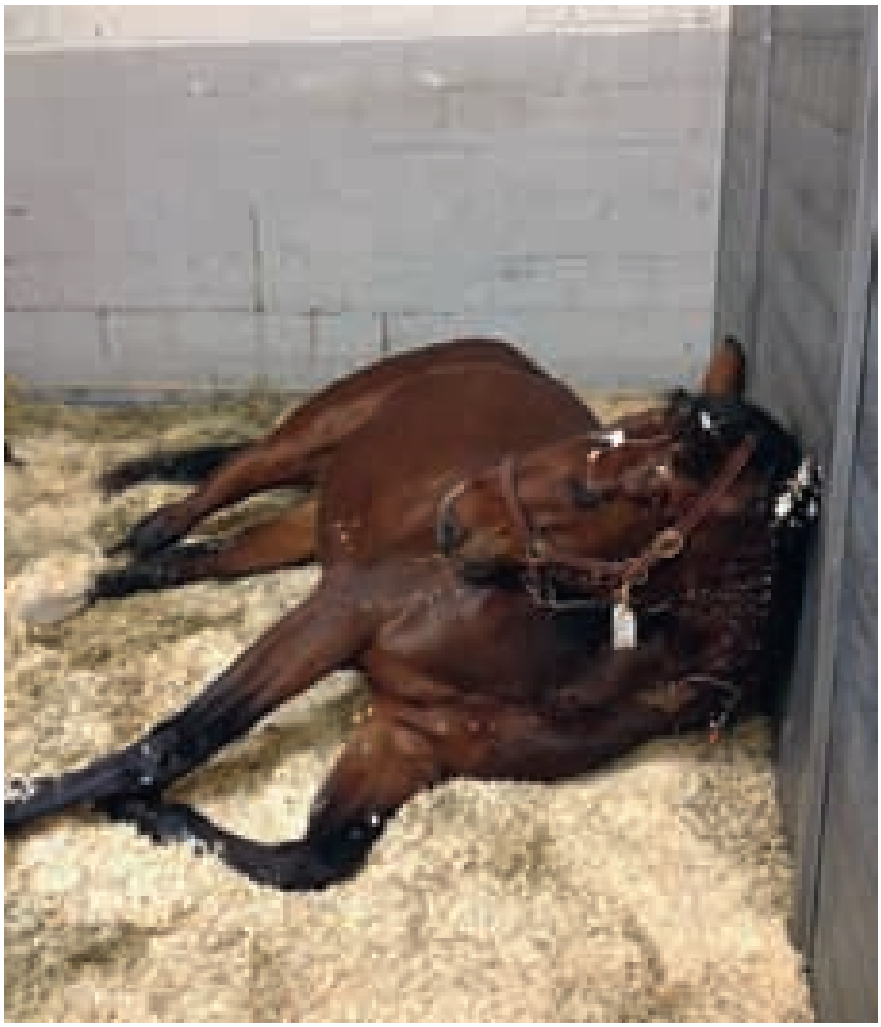

Foto: Linda Perttula

Figur 2. *Häst som visar tydliga koliksymtom genom att ligga och titta sig mot magen.*

Mätmetoder

Fördelen med att använda ansiktsmimiken är att t o m lindriga smärtsymtom kan detekteras, mätmetoden är relativt lätt att använda, ickeinvasiv och inte speciellt tidskrävande. Den har dessutom en hög samstämmighet mellan observatörer och för samma observatör (3, 5).

I sammansatta smärtskattningsskalor,

Foto: Linda Perttula

Figur 3. *Avläsning av hästens ansiktsuttryck är en del i den totala bedömningen av Equine Pain Scale.*

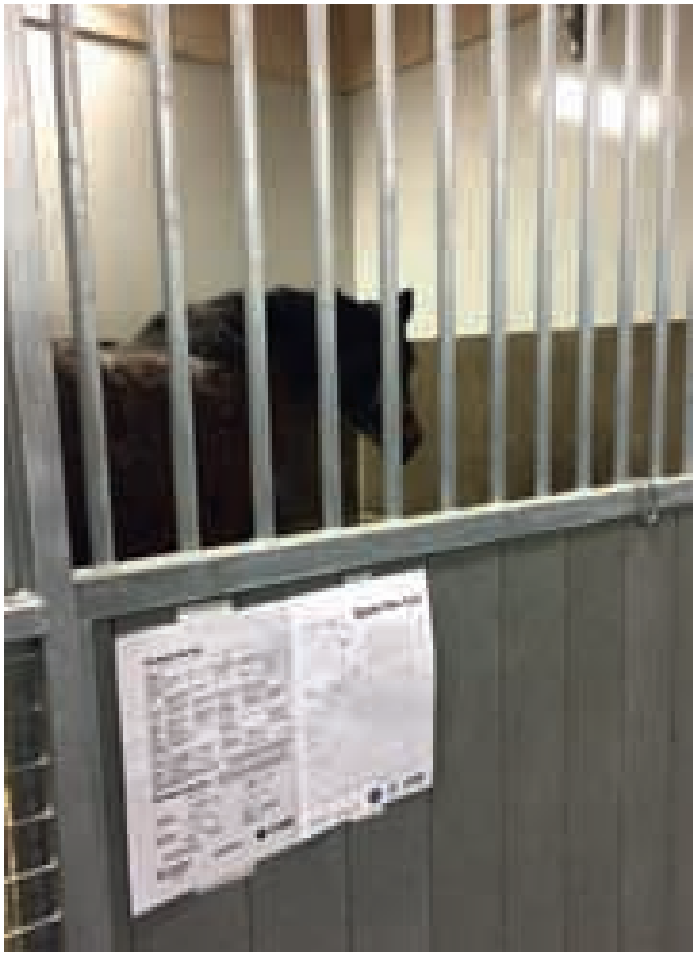

Foto: Linda Perttula

Figur 4. *En annan del i bedömningen är att granska hästens position i boxen och hur den interagerar med observatören.*

Composite Pain Scales (CPS), kombineras beteendeparametrar och fysiologiska parametrar som kan förändras i samband med att hästen upplever smärta. Vilka parametrar som ingår i en CPS varierar beroende på vilken typ av smärta som ska bedömas. Varje parameter utvärderas individuellt och graderas i upp till fem definierade siffergraderingar. Därefter summeras alla poäng till en totalsumma. En hög totalsumma indikerar kraftig smärta. CPS kan antingen vara oviktad eller viktad. En oviktad skala innebär att alla parametrar graderas lika och har samma signifikans i smärtbedömningen. I en viktad skala har olika parametrar olika mycket värde i den slutgiltiga smärtbedömningen och parametrar som anses vara mer smärtspecifika värderas högre jämfört med andra parametrar (6).

Sammansatta smärtskalor har tagits fram för både ortopedisk smärta (2, 13) och visceral smärta (7, 21, 29). Många av parametrarna som används i CPS-skalan för bedömning av ortopedisk smärta, både beteendeparametrarna (allmänt beteende, svettning, sparkar mot magen, skrap med hoven i golvet, kroppshållning, huvudrörelser, aptit, interaktivt beteende och respons vid palpation av det smärtsamma området) och de fysiologiska parametrarna (hjärtfrekvens, andningsfrekvens, tarmljud och rektaltemperatur) är parametrar som också kan ses vid andra typer av smärta (2). I en studie av Loon sågs att CPS kunde användas för att bedöma hästar med olika typer av smärta: akut eller kronisk, somatisk eller visceral efter kirurgiska eller icke kirurgiska tillstånd (28). Ingen påverkan har kunnat ses på smärtskattningen efter allmän narkos och därför kan skalan användas vid bedömning av postoperativ smärta (3, 7, 28, 29). Det har även visat sig att CPS har hög samstämmighet mellan olika observatörer (3, 28, 29).

En sammanställning gjord av Gleerup och Lindegaard visade att många av beteendeparametrarna som är med i de olika CPS som tagits fram är lika oavsett vilken typ av smärta som bedöms och de tog därför fram en gemensam smärtbedömningsskala, Equine Pain Scale (EPS). EPS är baserat på nio olika beteendeparametrar som i tidigare studier har visat sig vara relevanta vid smärtbedömning: pain face, allmänna smärtsymtom, aktivitetsnivå, position i boxen, hästens kroppshållning/belastning av benen, huvudets position, uppmärksamhet mot det smärtsamma området, interaktivt beteende (Figur 4) och respons till mat. EPS togs fram för att vara enkel att använda för personalen och inte vara för tidskrävande samtidigt som den har en hög samstämmighet mellan observatörer (6).

➤ DISKUSSION

Att upptäcka, bedöma och behandla smärta hos häst är några av de viktigaste uppgifterna inom hästsjukvården, både för att upprätthålla ett bra djurskydd och undvika onödigt lidande för hästen och för att påskynda ett tillfrisknande och undvika att hästen drabbas av kroniska smärtproblem. För att kunna göra detta måste man först kunna mäta och bedöma smärtan objektivt. Ett generellt problem med smärtskattningsskalor är att de kan vara svåra att implementera i den kliniska verksamheten då de både kan vara tids- och personalkrävande.

Smärtbedömning på djursjukhus

Flera studier har visat att många smärtskattningsskalor kan vara svåra att använda i det dagliga arbetet, framför allt eftersom varje bedömning var relativt tidskrävande. Varje bedömning tog ungefär tio minuter, vilket är ogenomförbart vid full beläggning på ett djursjukhus (28, 29). Den nyligen framtagna EPS av Gleerup och Lindegaard bygger också på tidigare framtagna smärtskattningsskalor men bedöms vara lättare att använda då den är mindre tidskrävande och varje skattning tar ungefär två minuter (6). De fysiologiska parametrarna är borttagna från skalan och istället är den kompletterad med en bedömning av hästens ansiktsuttryck, pain face. Detta är mer relevant då tidigare studier har visat att pain face har större korrelation till smärta, framför allt subtil smärta, jämfört med fysiologiska parametrar (5). Därför anses EPS vara den mest lämpade smärtskattningsskalan att använda sig av vid objektiv smärtbedömning av häst i klinikmiljö.

Vem gör vad?

Det är viktigt att personalen som jobbar med EPS har rätt kunskaper för uppgiften. Djursjukskötaren är den person som oftast tillbringar mest tid med hästen under vårdtiden och bör därför vara den person som i första hand har ansvaret för smärtbedömningen. Djursjukskötarna måste då ha goda kunskaper i såväl hästens normala beteende som dess mer smärtspecifika beteende. Optimalt är om det är samma personer som gör smärtbedömningarna för att minska riskerna att missa de små förändringarna. Detta är dock svårt på en stor arbetsplats med jourverksamhet där personalen byts ut mellan varje skift. I dessa fall är det bra om det finns ett par djursjukskötare som är extra involverade i arbetet med smärtskattningsskalan och därmed kan erbjuda stöd och handledning åt personal som är mindre rutinerade.

Veterinären bör ha det övergripande ansvaret och vara den som bedömer om ytterligare undersökningar eller kompletterande behandlingar behövs. Arbetsplatsen ska erbjuda kontinuerlig utbildning i ämnet för att säkerställa att båda personalgrupperna har adekvata kunskaper för sina arbetsuppgifter. Detta är speciellt viktigt på en arbetsplats med mycket personal eller kontinuerlig nyrekrytering. Genomgång av smärtskattningsrutinerna bör göras rutinmässigt en gång per år. Däremellan kan extra utbildningstillfällen bli aktuella beroende på om stor nyrekrytering skett.

Inom humansjukvården har man sett att användandet av smärtskattningsskalor ökar personalens förståelse för patientens smärta och förbättrar kommunikationen mellan personalen, vilket därmed minskar riskerna för missförstånd (31). Detta kan med största sannolikhet även överföras till djursjukvården. Kontinuerlig smärtövervakning leder till att personalen blir extra uppmärksam på patienten och dess vårdbehov, vilket gynnar både välfärd och tillfrisknande.

Underlättande faktorer

Det är ofta ganska svårt att implementera nya rutiner oavsett vilka. Inom humanvården finns det vissa faktorer som har setts främja användandet av smärtskattningsskalor och det är faktorer som förmodligen även kan underlätta användandet av smärtskattningsskalor på ett djursjukhus eller en hästklinik. Exempel på främjande faktorer är tillräcklig utbildning om smärtskalorna och hur de används, bra stöd från ledningen, tydliga och enkla rutiner och instruktioner, smärtskattningsskalor som är lätta att fylla i och gärna i pappersformat (31). Det bör därför finnas färdigtryckta smärtskattningsskalor som lätt kan hängas upp på boxdörren. För att underlätta journalföring bör man enkelt kunna skanna in bedömningsskalan till journalsystemet.

Rutiner för smärtövervakning på UDS

Alla hästar som är uppstallade på hästkliniken vid Universitetsdjursjukhuset (UDS) övervakas för tecken på smärta. EPS används på utvalda hästar som antingen är tydligt smärtpåverkade eller dämpade och inåtvända, där en subtil låggradig smärta tros föreligga. De fall som vi hittills framför allt har använt EPS på är stora sårskador, dystokier, hovbensfrakturer, fång eller hästar som genomgått en smärtsam operation som frakturkirurgi. UDS använder sällan EPS för kolikhästar eftersom kliniken till dessa hästar har en annan typ av intensivvårdsjournal. I de enstaka fall där vi använt EPS på kolikhästar gäller det hästar som genomgått en bukoperation och som framför allt har upplevts dämpade. Andra typer av kolikpatienter där EPS skulle kunna vara fördelaktigt är hästar med subtila och återkommande koliksymtom eftersom dessa sällan visar tydliga symtom.

Smärtbedömningen görs när hästen är lugn och det är lugnt i stallet (Figur 5), för att minska riskerna att stress eller aktiviteter som sker i omgivningen påverkar hästens beteende. Vi undviker att göra smärtbedömningen under den allmänna morgonronden eftersom tiden för varje häst är för kort för att en korrekt smärtbedömning ska kunna göras. Dessutom finns det risk att ronden, som ofta består av flera personer, påverkar hästens beteende så att den inte visar subtila smärtsymtom. Vid behov kan en övervakningskamera sättas upp i boxen för att registrera tecken på smärta hos hästar som visar subtila eller inga smärttecken när det finns personal i stallet.

För hästar som är uppstallade på kliniken görs den första kliniska bedömningen vid den dagliga statustagningen efter den allmänna morgonronden. Om någon i personalen under dygnet upplever att en häst är smärtpåverkad, dämpad eller inåtvänd meddelas ansvarig veterinär och då görs en ny smärtbedömning. Om en häst bedöms behöva extra smärtövervakning med EPS får den ett scoringpapper och en inplastad referensskala på boxdörren. Beroende på

Foto: Linda Perttula

Figur 5. *Hästen bör observeras både på avstånd och på nära håll. Det är viktigt att det är lugnt i stallet i samband med granskningen.*

hästens totalpoäng görs en bedömning om den behöver kompletterande undersökningar, ytterligare smärtlindring eller om övervakningen måste intensifieras. Om ytterligare smärtlindring ges görs en ny smärtbedömning efter ungefär en timme. Därefter bestäms en individuell smärtbedömningsfrekvens beroende på graden av smärta, vilken typ av smärtlindring hästen får och hur den svarar på smärtlindringen. Oftast är det veterinären som avgör hur ofta hästen ska smärtbedömas beroende på nämnda faktorer. En tätare smärtbedömningsfrekvens upprätthålls tills man ser att hästen svarar adekvat på smärtlindringen. Därefter minskas bedömningsfrekvensen tills hästen inte lägre visar några smärtbeteenden. Övervakningen avslutas oftast när hästen går hem.

Hos hästar som genomgår en operation som förväntas vara smärtsam börjar smärtövervakningen fyra till åtta timmar efter uppvaknandet, eftersom det är då de flesta av smärtbeteendena kan observeras (2, 3). Börjar man övervakningen för tidigt finns risk att premedicinering och narkosläkemedel påverkar resultatet (20).

Erfarenheter från klinikarbetet

Fördelarna med att använda EPS är att skalan är tydlig, lätt att förstå och därför relativt lätt kan användas av ny personal. Detta är viktigt eftersom UDS anlitar relativt mycket extrapersonal. En annan fördel som vi upplevt är att EPS ger tydliga utslag på totalpoängen, vilket är till hjälp vid beslut om patienten ska ha mer smärtlindring eller inte. Skalan är också bra för att kunna följa effekterna av ytterligare smärtlindring.

Ett exempel på när EPS varit till hjälp var hos ett sto med dystoki och tvillingföl. Successivt efter det att fölen hade förlösts blev stoet mer och mer smärtpåverkat. Smärtpoängen fortsatte att stiga trots intensiv smärtlindring och efter två dagar fick stoet avlivas av djurskyddsskäl eftersom hon inte svarade på någon smärtlindring. Personalen såg tydligt att smärtpoängen fortsatte stiga trots intensiv smärtlindring, vilket underlättade beslutet om avlivning.

Ett annat exempel var en patient som var kraftigt smärtpåverkad av en hovbensfraktur. Trots smärtlindring med flunixinmeglumin fortsatte smärtpoängen att stiga. När smärtlindringen sedan kompletterades med en opioid började smärtpoängen stabiliseras för att efter ett par dagars behandling minska. Därmed kunde smärtlindringen successivt trappas ner. I det här fallet var det bra att objektivt kunna följa poängutvecklingen och verkligen se att poängen inte började stiga när smärtlindringen gradvis drogs ner.

En erfarenhet är att om en häst får ett scoringpapper på boxdörren blir personalen mer observant på just den patienten (Figur 6). Det leder till att veterinären snabbare uppmärksammas på om hästen är mer smärtpåverkad och kan sätta in kompletterande behandling eller smärtlindring tidigare. I och med att scoringpappret sitter på boxdörren under flera dagar är det lätt att följa om hästen får bättre eller sämre smärtpoäng med tiden. Genom att använda EPS får personalen en ökad medvetenhet om smärta och behovet av smärtlindring hos hästar.

En svårighet med EPS är att veta vid vilka smärtpoäng man ska dra gränsen för om extra smärtlindringsbehov föreligger, eftersom det inte finns angivna referenser för detta. EPS kan maximalt ge 30 smärtpoäng, vilket räknas som ➤

Foto: Linda Perttula

Figur 6. *Att ha smärtskattningsskalan lättillgänglig på dörren underlättar användandet av den och gör personalen mer observant på just den patienten.*

➤ maximal smärta. Alla de ingående nio parametrarna ger inte en maximalpoäng på fyra utan vissa egenskaper kan bara ge två eller tre poäng och därför blir totalsumman maximalt 30 poäng. Kliniken har beslutat att om någon enskild parameter ligger på fyra poäng eller om totalpoängen är åtta eller högre finns en ökad risk att hästen upplever smärta och därmed bör följas upp med någon åtgärd. Det kan då t ex beslutas om ytterligare undersökningar eller smärtlindring eller att observationsfrekvensen måste ökas på grund av ökad risk för intensifiering av smärtan. Beslutet om denna poänggräns baseras delvis på Bussières studie där gränsen för extra smärtlindring var satt till en tredjedel av totalpoängen (2).

Även om EPS generellt är lätt att använda har det inte varit helt lätt att implementera skalan i det dagliga arbetet. Vissa veterinärer och djursjukskötare är mer benägna att använda sig av EPS. För att få fler personer att använda systemet har kliniken anordnat extra utbildningsdagar och försökt underlätta användandet genom att ha scoringpapper och inplastade referensskalor lättillgängliga.

Om djursjukhus eller hästkliniker inför rutinmässiga objektiva smärtutvärderingar kommer det att leda till att hästarna i större utsträckning får optimal smärtlindring. Detta kommer i sin tur att medföra ett ökat välbefinnande för hästen, ett snabbare tillfrisknande och därmed ett bättre djurskydd.

SUMMARY

Assessment of pain in horses in animal hospitals

Some of the most important responsibilities of horse health care workers are to recognise and assess pain in the animals, to provide adequate pain relief and to evaluate the efficacy of treatments. A sufficient pain relief, where the horse is experiencing a tolerable pain, ensures the welfare of the animal. One way to assess pain is to use an objective pain assessment system. Different types of pain assessment scales have been developed for horses. Theses scales assess both physiological and behavioural parameters and changes in the horse's facial expression.

It has been found that changes in the horse's behaviour and facial expressions are parameters that correlate well with pain. The Equine Pain Scale (EPS) is based on changes in behaviours and facial expressions that are common during painful conditions. The Equine Pain Scale is easy to use and not particularly time consuming, which makes it suitable to use in everyday clinical work. This study reviews the literature on pain assessment and suggests how pain assessment in the horse can be implemented and become a routine in the daily work at an equine hospital.

Referenser

2. Bussieres G, Jacques C, Lainay O et al. Development of a composite orthopaedic pain scale in horses. Res Vet Sci, 2008, 85, 294–306.
3. Costa ED, Minero M, Lebelt D et al. Development of the horse grimace scale (hgs) as a pain assessment toll in horses undergoing routine castration. PLoS ONE, 2014, 9, e92281.
4. Deyo K, Prkachin KM & Mercer SR. Development of sensitivity of facial expression of pain. Pain, 2004, 107, 16–21.
5. Gleerup KB, Forkman B, Lindegaard C & Andersein PH. An equine pain face.

Vet Anaesth Analg, 2015, 42, 103–114.
6. Gleerup KB & Lindegaard C. Recognition and quantification of pain in horses: atutorial review. Equine Vet Educ, 2016, 28, 1, 47–57.
7. Graubner C, Gerber V, Doherr M & Spadavecchia C. Clinical application and reliability of a post abdominal surgery pain assessment scale (paspas) in horses. Vet J, 2011, 188, 178–183.
8. Jones E, Viñuela-Fernandez I, Eager RA et al. Neuropathic changes in equine laminitis pain. Pain, 2007, 132, 321–331.
11. Latremoliere A & Woolf CJ. Central sensitization: a generator of pain hypersensitivity by central neural plasticity. J Pain, 2009, 10, 9, 895–926.
12. Lerche P. Assessment and treatment of pain in horses. Equine Vet Educ, 2009, 21, 1, 44–45.
13. Lindegaard C, Thomsen M, Larsen S & Andersen PH. Analgesic efficacy of intra-articular morphine in experimentally induced radiocarpal synovitis in horses. Vet Anaesth Analg, 2010, 37, 171–185.
14. Mair TS & Smith LJ. Survival and complication rates in 300 horses undergoing surgical treatment of colic. part 1: short-term survival following a single laparotomy. Equine Vet J, 2005, 37, 4, 296–302.
15. Mair TS & Smith LJ. Survival and complication rates in 300 horses undergoing surgical treatment of colic. part 2: short-term complications. Equine Vet J, 2005, 37, 4, 303–309.
16. McConachie EL, Giguère S, Rapoport G & Barton MH. Heart rate variability in horses with acute gastrointestinal disease requiring exploratory laparotomy. J Vet Emerg Crit Care, 2016, 26, 2, 269–280.
18. Muir WW & Robertson JT. Visceral analgesia: effects of xylazine, butorphanol, meperidine, and pentazocine in horses. Am J Vet Res, 1985, 46, 10, 2081–2084.
19. Pader K, Freeman LJ, Constable PD et al. Comparison of transvaginal natural orifice transluminal endoscopic surgery (notes®) and laparoscopy for elective bilateral ovariectomy in standing mares. Vet Surg, 2011, 40, 998–1008.
20. Price J, Catriona S, Welsh EM & Waran NK. Preliminary evaluation of a behaviour-based system for assessment of post-operative pain in horses following arthroscopic surgery. Vet Anaesth Analg, 2003, 30, 124–137.
21. Pritchett LC, Ulibarri C, Roberts MC et al. Identification of potential physiological and behavioural indicators of post-operative pain in horses after exploratory celiotomy for colic. Appl Anim Behav Sci, 2003, 80, 31–43.
22. Raekallio M, Taylor PM & Bennett RC. Preliminary investigations of pain and analgesia assessment in horses administered phenylbutazone or placebo after arthroscopic surgery. Vet Surg, 1997, 26, 150–155.
23. Sellon DC, Roberts MC, Blikslager AT et al. Effects of continuous rate intravenous infusion of butorphanol on physiologic and outcome variables in horses after celiotomy. J Vet Intern Med, 2004, 18, 555–563.
25. Sutton GA, Dahan R, Turner D & Paltiel O. A behaviour-based pain scale for horses with acute colic: scale construction. Vet J, 2013, 196, 394–401.
27. Taylor PM, Pascoe PJ & Mama KR. Diagnosis and treating pain in the horse where are we today? Vet Clin Equine, 2002, 18, 1–19.
28. Van Loon JPAM, Back W, Hellebrekers LJ & Van Weeren PR. Application of a composite pain scale to objectively monitor horses with somatic and visceral pain under hospital conditions. Equine Vet Sci, 2010, 30, 641–649.
29. Van Loon JPAM, Jonckheer-Sheehy VSM, Back W et al. Monitoring equine visceral pain with a composite pain scale score and correlation with survival after emergency gastrointestinal surgery. Vet J, 2014, 200, 109–115.
30. Wagner AE. Effects of stress on pain in horses and incorporating pain scales for equine practice. Vet Clin Equine, 2010, 26, 481–492.
31. Wikström L, Eriksson K, Årestedt K et al. Healthcare professionals' perceptions of the use of pain scales in postoperative pain assessment. Appl Nurs Res, 2014, 27, 53–58.

En fullständig referenslista (31 referenser) kan fås från författaren.

***LINDA PERTTULA,** leg veterinär, Jumkils-Dalkarlsbo 5, 743 86 Bälinge.

SÄLJES/UTHYRES

Veterinärklinik i södra Göteborg säljes/uthyres pga sjukdom.
Nya lokaler 200 kvm.
Omsättning 3 MSEK.
Prospekt: ja@vethur.se

Kurs

Rådgivning i dikobesättningen

- med fokus på avelstjuren

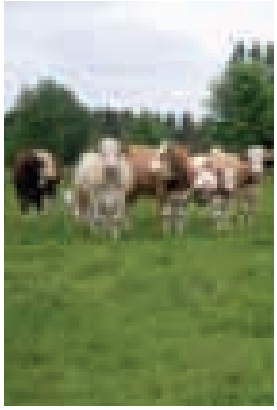

För dig som är veterinär och vill lära dig hur du kan utveckla ditt fruktsamhetsarbete i köttdjursbesättningar!

När du gått kursen:

- kan du göra en fruktsamhetsbesiktning inkl spermasamling av en avelstjur
- vet du hur en tidig dräktighetsundersökning med ultraljud görs
- vet du hur man får god fruktsamhet i dikobesättningen

Vi varvar teori med praktiska övningar och målsättningen med kursen är att du ska kunna hålla egna kurser efter att ha gått vår!

24-25 april 2017 i Uppsala

Ultuna samt Grellsbo Hereford, Bälinge

Kursledare är Renée Båge Växa Sverige och SLU, Ylva Persson Växa Sverige och SVA och Lennart Söderquist SLU.

Kostnad 1000 kr som täcker kursavgift, måltider samt kursmaterial. OBS! Antalet platser är begränsat – först till kvarn! Vi kommer att reservera ett bestämt antal platser för olika organisationer.

Anmälan senast 31 mars till ylva.persson@vxa.se

www.vxa.se

VÄXA SVERIGE

Vilken är din diagnos? – Bilddiagnostik

En nioårig blandrastik togs till Universitetsdjursjukhuset, SLU, på grund av att hon haft blödningar från vulva. Fallet är beskrivet och tolkat av Kerstin Hansson, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU.

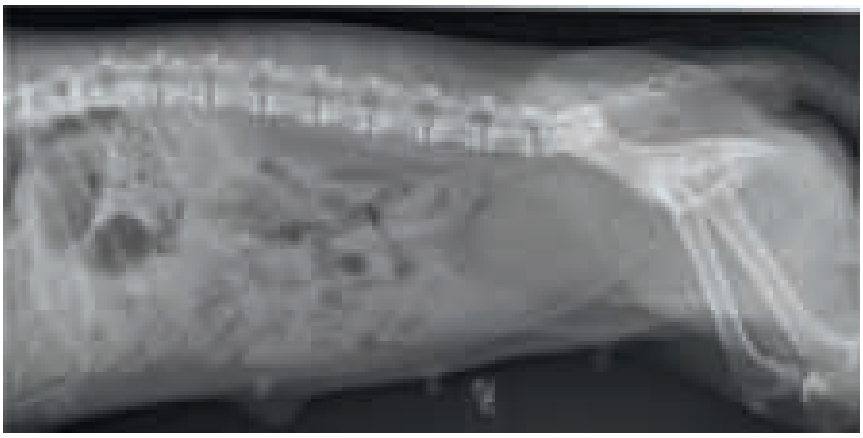

FIGUR 1. *Vänster lateralprojektion av buken hos en blandrastik som kom till Universitetsdjursjukhuset, SLU, på grund av blödningar från vulva.*

Blandras, 7,5 kg, tik, nio år

ANAMNES: Tiken kom in till smådjurskliniken på Universitetsdjursjukhuset, SLU, på grund av att hon haft blödningar från vulva vilka upptäcktes av djurägaren samma dag som hon kom in till kliniken. Hon löpte för sex månader sedan men har diskreta löp så det är inte omöjligt att hon kan ha haft ett löp närmare i tiden men som djurägaren inte har sett. Hon har varit pigg och glad fram till för några dagar sedan då hon har visat tecken på att vara lite trött.

KLINISK UNDERSÖKNING: Vid den kliniska undersökningen var tiken spänd vid bukpalpation och ömmade kaudalt i buken. Man kunde se att hon fortsatt hade blödningar från vulva. Det var inte möjligt att göra en rektalundersökning på grund av att tiken var så liten.

RÖNTGENUNDERSÖKNING: Som en del i den fortsatta undersökningen togs två röntgenbilder av buken, en vänster lateralprojektion (Figur 1) och en ventrodorsalprojektion (Figur 2).

Vilken är din diagnos?

SVAR SE SIDAN 50

FIGUR 2. *Ventrodorsalprojektion av buken hos samma hund som i Figur 1.*

I slutet av förra året drabbades Sverige av fågelinfluensa hos såväl vilda som farmade fjäderfän. Epizteln sammanfattar det aktuella utbrottet och redogör även för en misstanke om svinpest som kunde avfärdas. Texten är sammanställd av Madeleine Gertzell, Jordbruksverket.

FÅGELINFLUENSA I TVÅ SVENSKA BESÄTTNINGAR 2016

Utbrott i en värphönsbesättning

I slutet av november konstaterades de två första svenska fallen av den högpatogena fågelinfluensan H5N8 hos en vildfågel och i en stor värphönsbesättning i Skåne. Djuren på värphönsbesättningen hade uppvisat ökad dödlighet. Med anledning av utbrottet i värphönsbesättningen drogs ett stort arbete igång med att avliva samtliga djur på anläggningen, smittspåra och sanera byggnaderna. På anläggningen fanns, vid tidpunkten för utbrottet, cirka 210 000 värphöns.

För att motverka spridning av sjukdomen beslutade Jordbruksverket om avlivning av samtliga fåglar på den smittade anläggningen och om att upprätta skydds- och övervakningszoner. Zonerna innebar bland annat att inga fjäderfän eller fjäderfäprodukter fick transporteras eller flyttas in eller ut från området och att det var förbjudet för obehöriga att beträda stallar. Vid årsskiftet kunde skyddsområdet kring anläggningen hävas och i nuläget ligger endast spärren på gården kvar.

I arbetet med att bekämpa, smittspåra och sanera var ett flertal myndigheter, bland andra Jordbruksverket, SVA, länsstyrelsen och Livsmedelsverket, inblandade. I saneringsarbetet har även frivilligorganisationer som Lottakåren, Blå Stjärnan och Civilförsvaret hjälpt till med arbetet på den drabbade gården.

Utbrott i en hobbybesättning

Strax före jul konstaterades ett nytt fall av högpatogen fågelinfluensa i en hobbybesättning på Utö i Stockholms skärgård. Djurhållaren hade noterat ökad dödlighet, nedsatt allmäntillstånd och minskad aptit under några dagar. Prover skickades till SVA för analys och det konstaterades att djuren var smittade. Den troliga smittorsaken var att djuren kommit i kontakt med vilda fåglar som smittat dem. Även i denna besättning beslutades om att spärra anläggningen och avliva djuren och sanera anläggningen. Den drabbade gården är fortfarande spärrad under saneringsarbetet.

Foto: Johan Beck-Friis

Med anledning av utbrottet av fågelinfluensa i värphönsbesättningen drogs ett stort arbete igång med att avliva alla djur på anläggningen, cirka 210 000 värphöns.

Fakta om fågelinfluensa

Fågelinfluensa är en av de allvarligaste sjukdomarna som finns hos fjäderfä. Sjukdomen orsakas av aviära influensavirus. Dessa virus kan ge upphov till plötsliga sjukdomsutbrott med mycket hög dödlighet hos fjäderfä. Sjukdomsutbrott är vanligast hos tamhöns och kalkoner men alla fågelarter antas vara mottagliga för smittan. Influensavirus kan ibland passera artbarriärerna och har bland annat infekterat gris, katt, mink och människa. Fågelinfluensa indelas i högpatogen form (HPAI) och lågpatogen form (LPAI) beroende på deras sjukdomsframkallande förmåga på fjäderfä.

Symtomen på högpatogen fågelinfluensa varierar men kännetecknas ofta av att sjukdomen inträffar plötsligt med yttringar som ökad dödlighet (varierar mellan 50–100 %), nedsatt allmäntillstånd, minskad aptit och diarré. Ibland ses svullet huvud och kam samt blödningar på benen, ökad förekomst av skinnägg och minskad äggproduktion eftersom de sjuka djuren slutar producera ägg.

Skyddsnivå två gäller fortfarande

För närvarande gäller skyddsnivå två för hela Sverige. Nivån innebär att djurägare ska ha sina fjäderfän inomhus. Om detta undantagsvis inte går att genomföra eller om fåglarna utsätts för onödigt lidande kan ankor, gäss, och strutsfåglar samt hägnat fjädervilt hållas inhägnade utomhus, men foder och dricksvatten ska ges inomhus eller under ett skydd ute. Det finns även vissa undantag för hobbybesättningar, se Jordbruksverkets hemsida för mer information.

MISSTANKE OM SVINPEST AVFÄRDAD

I mellandagarna sände en djurhållare i Västra Götaland tre slaktgrisar på cirka 50–60 kg till Eurofins i Skara för obduktion. Bakgrunden var att besättningen haft problem med enstaka dödsfall i cirka tre veckors tid. I den aktuella slaktomgången hade 18 djur dött, med enstaka tillfällen av blodig avföring. För övrigt noterades inga andra kliniska symtom. Grisarna hade normalhull och slaktdjuren hade inte några anmärkningar på slaktkropparna. Djuren hade uteslutande hållits inomhus. Djurägaren bestämde att låta obducera de tre grisarna efter kontakt med sin besättningsveterinär.

Djurhållaren hade varit i Spanien i oktober och har inte haft några andra kontakter med utlandet. Han har bara en anställd som var sjukskriven fram till början av december. Denna person jobbar dock även på djurhållarens kusins gård. Den anställde använder enligt uppgift skyddskläder och stövlar i båda besättningarna. Grisbesättningen producerar omkring 4 500 slaktgrisar per år. Djurhållaren har mellangårdsavtal med en enda leverantör av förmedlingsgrisar.

Obducerande veterinär kunde inte utesluta klassisk eller afrikansk svinpest hos två av slaktgrisarna. Vid obduktionen sågs fibrinstråk i bukhålan, blödningar i lungor, hjärtmuskulatur och hjärtsäck, förtjockning av tarmväggen (med tecken på blödning), stora reaktiva lymfknutor i krös och halsregion samt förstorade tonsiller. Vävnadsprover (tonsill, mjälte, njure, tarm, tarmlymfknuta) från de två grisarna togs in till SVA för analys avseende klassisk och afrikansk svinpest. Analyserna utföll med negativt resultat för båda sjukdomarna och misstanken kunde avfärdas.

Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

En rådgivare du kan lita på

PTK Rådgivningstjänst ger oberoende rådgivning om din tjänstepension till dig som är ITP-försäkrad och medlem i veterinärförbundet. Din arbetsgivare betalar in pengar till din tjänstepension ITP. Du påverkar själv hur pengarna ska användas.

Rådgivningstjänsten är kostnadsfri och PTKs lojalitet ligger bara hos de förbundsmedlemmar som använder tjänsten. PTK säljer inga försäkringar och får ingen provision. PTKs uppgift är helt enkelt att hjälpa dig att fatta kloka beslut utifrån din ekonomi, din familjesituation och dina önskemål.

Gå in på PTK Rådgivningstjänst redan idag: https://secure.radgivningstjanst.se/

apoquel®
oclacitinib

En lättnad*...

En riktad behandling av kläda vid allergisk dermatit hos hund

APOQUEL® 3,6 mg, 5,4 mg och 16 mg
finns i förpackningsstorlekar med
20 och 100 tabletter

*Gregory A.B. et al. Long-term compassionate use of oclacitinib in dogs with atopic and allergic skin disease: safety, efficacy and quality of life. Vet Dermatol 2015; 26: 171–e50.

APOQUEL® (oclacitinib) filmdragerade tabletter för hund. Receptbelagt. **Indikationer:** Behandling av kläda förenad med allergisk dermatit hos hund. Behandling av klinska symptom på atopisk dermatit hos hund. **Kontraindikationer:** Använd inte vid överkänslighet mot aktiv substans eller mot några hjälpämnen. Använd inte till hundar som är yngre än 12 månader eller väger mindre än 3 kg. Använd inte till hundar med tecken på immunsuppression, som hyperadrenokorticism, eller tecken på progressiva elakartade tumörer eftersom den aktiva substansen inte har utvärderats i dessa fall. Godkänd på SPC 2015-05-08. För utförligare info om produkten se www.fass.se.

apoquel

ORION PHARMA
ANIMAL HEALTH

Orion Pharma Animal Health | Box 520 | 102 05 Solkraftsuna | Telefon 08-623 64 40 | www.orionvet.se

Veterinären och det vilda

Det förekommer ofta att vilda djur lämnas in till veterinärer i Sverige. Artikeln belyser ur ett veterinärt perspektiv djurskydd och en del juridiska aspekter på vård och behandling med fokus på djurungar, skadade fåglar och smådäggdjur. Författarna resonerar kring hur man som praktiserande veterinär kan förhålla sig till klienter som kommer in med skadade vilda djur, hur godkända viltrehabiliterare arbetar och kring ansvarsfördelning vad gäller skadat vilt med dålig prognos. Begreppet ”dålig prognos” diskuteras ur ett viltrehabiliteringsperspektiv.

CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD, Dipl ECAWBM(AWSEL), professor i husdjurens miljö och hälsa,
KALLE HAMMARBERG, leg veterinär, VMDhc, **TOMMY JÄRÅS,** föreståndare och **JOHAN LINDSJÖ,** leg veterinär, MSc*

VETERINÄRER I KONTAKT MED VILDA DJUR

Det finns ett antal veterinärer här i landet som dagligdags arbetar med vilda djur, inte minst vid våra större djurparker. Det finns också veterinärer som arbetar i olika bevarandebiologiska projekt och, främst i tredje världen, med rehabilitering av vilda djur som hållits i fångenskap under mer eller mindre vedervärdiga förhållanden. Men hur är det med de svenska vilda djuren och alla de kliniker som bara stöter på enstaka vilda djur till vardags – hur hanterar vi frågor kring dessa? Hur kan man resonera när det gäller djurskydd för vilda djur?

Rent allmänt gäller djurskyddslagen bara tamdjur och omfattar endast vilda djur om de hålls av människor, men det innebär inte att vilt i det fria saknar förmåga att lida. Det innebär bara att vi har bestämt oss för att sådant lidande rent juridiskt inte är människans ansvar. Ibland hamnar de vilda djuren ändå hos oss. Och när de väl hålls av människan, t ex i samband med rehabilitering, omfattas de av djurskyddslagen.

FRISKA VILDA DJUR

Man kan tycka att friska, vilda djur inte i första hand är en fråga för veterinärer över huvud taget, med undantag för vilt på djurparker. I praktiken kommer veterinärer ändå i kontakt med vilda djur, även sådana som egentligen inte är sjuka eller skadade. Det rör sig då oftast om däggdjurs- eller fågelungar som välmenande, men okunniga, människor tagit hand om i tron att de varit övergivna.

Foto: Tommy Järås

Figur 1. *Fullt frisk koltrastunge som aldrig skulle tagits in. Ungen ska sättas ut omgående på fyndplatsen, då denna art matas på marken av föräldrarna till den är flygfärdig.*

Faktum är att vilda djur inte överger sina ungar till höger och vänster, tvärtom ligger det djupa instinkter bakom driften att ta hand om den egna avkomman. Sättet på vilket denna ungomvårdnad sker kan däremot variera och vissa djurslag lämnar utan tvekan sina ungar ensamma under ganska långa perioder. Det är då som risken är störst att en förbipasserande människa tror att ungen är övergiven, tar hand om den och i praktiken då ”kidnappar” den, vilket bara leder till elände (Figur 1).

Rent allmänt ska man låta djurungar vara ifred, om man inte där och då hittar föräldern död eller allvarligt skadad bredvid ungen och därav kan dra slutsatsen att ungen akut behöver hjälp. Vad gäller nedblåsta fågelungar eller nedramlade fågelbon med ungar i måste dessa dock lyftas upp ungefär till utgångsplatsen, eftersom de är helt oskyddade på marken. Om detta inte är görligt måste fågelungarna ifråga tas om hand, lämnas till fosterföräldrar eller avlivas. Men kom ihåg att det finns fågelungar av flera arter, t ex trastar, ugglor, måsar och trutar, som helt naturligt ska hoppa ur boet innan de kan flyga. Det är alltså väldigt viktigt att man vet vilken art

man har att göra med när man ska avgöra vilka insatser som behövs, om några.

Vad kan då veterinären göra i sammanhanget? Om någon, kanske en person som även i vanliga fall brukar ta sin hund eller katt till en given veterinärklinik, kommer in med en ”upphittad” men oskadd harpalt eller fågelunge bör veterinären regelmässigt ge rådet att genast sätta tillbaka ungen precis där man hittade den, eller i boet om boplatsen är känd. Varje veterinär bör också veta att påståendet att ”föräldrarna inte kommer att ta hand om ungen om den luktar människa” är helt felaktigt. Det går alltså vanligen alldeles utmärkt att inom rimlig tid sätta tillbaka en unge som hanterats av folk. Personer som kommer in till kliniken med en djurunge får därför inte lämna kliniken innan bedömning av djurets situation gjorts, så att de i så fall kan lämna tillbaks djuret där det hittades. Om veterinärkliniken inte har tillräckliga kunskaper om djurslaget i fråga bör man inte tveka att kontakta lokala viltrehabiliterare, såsom KFV, Katastrofhjälp Fåglar och Vilt, eller andra nätverk, för råd. Dit kan man också hänvisa personer som kontaktar kliniken per telefon om ”upphittade” djurungar. Uppgift om var lokala viltrehabiliterare finns kan sökas hos länsveterinären och via webben. Många veterinärkliniker och djursjukhus är aktiva på sociala medier och det kan då vara lämpligt att lägga ut information om vilda djurungar, i synnerhet på våren, med uppmaningar om att låta sådana djurungar vara ifred. På det sättet hjälper man till att informera sina djurintresserade klienter och gör en insats för de vilda djuren.

SJUKA ELLER SKADADE VILDA DJUR

Både unga och vuxna vilda djur kan råka ut för sjukdomar eller olyckor, t ex i trafiken. Det är ofta svårt för gemene man att bedöma hur allvarlig en sådan skada är. Därför är det inte helt sällan man väljer att – vilket kan tyckas logiskt – ta djuret till en veterinär, i synnerhet om det inte finns någon välkänd etablerad viltrehabiliteringsanläggning i närheten. Det finns veterinärer med intresse för och kunskaper om vilda djur, men i praktiken är det ändå en relativt liten del av veterinärkåren som är proffs på just viltmedicin. Här handlar det i första hand om att göra en snabb bedömning av prognosen och där skiljer sig resonemanget gällande vilda djur inte dramatiskt från det som gäller tamdjur: hur är allmäntillståndet, hur grav är skadan, hur färsk är den, är såret infekterat, frakturen komplicerad osv. Bedömning av prognos och lämplighet för rehabilitering görs lämpligen i samråd med viltrehabiliterare. Men sedan tillkommer två viktiga aspekter.

Foto: Tommy Järås

Figur 2. *Typiskt avlivningsfall. Gråtrut med insnörda ben i fiskelinor, där skadan är så omfattande att ingen av fågelns fötter kan räddas. Fågeln kommer därför inte att kunna fungera i naturen.*

Behandling eller avlivning?

Den första frågan, som enligt vårt förmenande är den viktigaste, är: kommer djuret att fara så illa under behandlingen att det är bättre att avstå från behandlingsinsatser och istället avliva det (Figur 2)? Här ska man komma ihåg att för ett vilt djur, till skillnad från ett husdjur, är i princip all hantering negativ. Behandling är därför bara motiverad om det finns gott hopp för djurets överlevnad. För ett vilt djur, inklusive vilda fåglar, är det alltid förenat med stress och oro att bli fasthållen, medicinerad, instängd i en bur osv. Vistelse på djursjukhus är förvisso sällan någon entydigt positiv upplevelse för våra sällskapsdjur heller, men där vet vi att god omvårdnad, mjuk och vänlig hantering, lugnt tal m m ändå minskar oron och stressen för djuret. För ett vilt djur som är skadat, har ont och som aldrig tidigare hanterats av människor är den processen ofrånkomligt mer negativ.

Samtidigt ska man vara medveten om att de djur som rehabiliteras gradvis vänjer sig vid hanteringen. Resonemanget innebär att rehabilitering ofta kan vara en djurskyddsmässigt acceptabel och önskvärd insats, men att man inte ska ge sig på att försöka behandla om det inte finns goda utsikter till att djuret inom rimlig tid kan bli så pass återställt att det kan släppas tillbaka ut i det fria och där leva ett fullgott liv. Vad som är ”rimlig tid” kan diskuteras och beror bland annat på djurart och det enskilda djurets reaktion när rehabiliteringsinsatser väl har inletts. I vissa fall kan rehabiliteringstider om flera månader accepteras, under förutsättning att djuren då kan hållas på ett bra sätt med tillgång till rimligt stora ytor, flygburar, bassänger osv, beroende på djurart (Figur 3). Om en prognos som kan leda till återutsläpp inte föreligger bör djuret av djurskyddsskäl avlivas omgående och inte utsättas för onödiga behandlingsförsök. Detta kan för veterinären tyckas vara ett tråkigt besked att ge, när en engagerad ➤

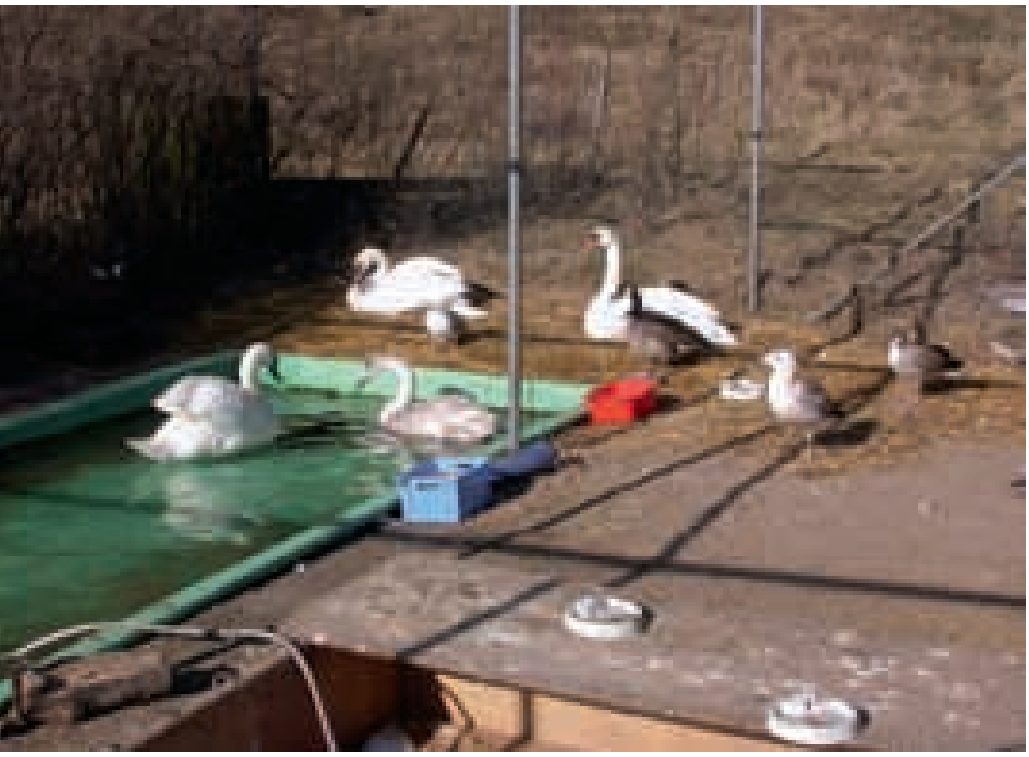

Foto: Tommy Järås

Figur 3. *Rehabilitering av vattenfåglar i rymlig voljär med bassäng på Fågelcentralen, Kungälv, som är Sveriges största anläggning för rehabilitering av skadade vilda fåglar.*

➤ människa tagit med sig ett skadat vilt djur till kliniken i hopp om bot och behandling. Vår erfarenhet är dock att folk faktiskt förstår resonemanget när man tar sig tid att förklara det och accepterar beslut om avlivning även om man kan tycka att det är sorgligt.

Man ska komma ihåg att varje skadat djur som tas bort ur naturen innebär försvunnen föda för andra djur. Det är också viktigt att veterinären har den kompetens som krävs för att kunna behandla det vilda djuret. Har man inte det, vilket är fullt förståeligt och inte alls ovanligt, bör behandlingen av djuret istället göras av, eller i samarbete med, veterinär med sådan expertis. Annars riskerar man att utsätta djuret för onödigt lidande.

Vem betalar?

Den andra frågan är: finns det någon som är villig att betala eller tar kliniken kostnaden för vården? Många skador kan bli bra med hjälp av avancerad veterinärvård (Figur 4), men om inte den som kommit in med djuret till kliniken är villig att betala för detta så kommer saken i ett annat läge. Vad gäller upphittat vilt är det rent generellt jakträttsinnehavaren som räknas som djurägare, inom tätbebyggt område tomtägaren, utom för statens vilt som tillhör just staten. Den privatperson som tagit hand om ett skadat vilt djur blir alltså inte automatiskt djurägare, men betraktas däremot i lagens mening som djurhållare så länge man har djuret i sin vård, inklusive det ansvar detta medför i relation till djurskyddslagen m m.

REHABILITERING

Här kan det vara klokt att börja med att fundera över vad lagen säger. Det finns nämligen praxis kring vilka vilda djur som alls får tas om hand av människan (djurparker är undantagna, men dem lämnar vi därhän i denna artikel). Listan över vad länsstyrelserna och Naturvårdsverket i praktiken accepterar är ganska kort (www.naturvardsverket.se/Var-natur/Djur-och-vaxter/Rad/Skadade-vilda-djur/): de djurslag man alls får ta hand om för rehabilitering är fåglar, harar, igelkottar, ekorrar och i vissa fall fladdermöss. För statens vilt gäller att staten, i form av Naturvårdsverket, efter en faunavärdesbedömning kan besluta i varje enskilt fall. Punkt. Gemene man, och det gäller i detta sammanhang även veterinärer och djurkliniker, får dock enligt Naturvårdsverkets regelverk ta hand om skadade eller på andra sätt hjälpbehövande vilda djur (alla arter) i högst 48 timmar. Sedan måste djuret

Foto: Tommy Järås

Figur 4. *Stiftning av bruten underarm hos en kungsörn, utförd av veterinärerna Jonna och Lars Pettersson. Rehabiliteringen var framgångsrik och när örnen släpptes gick det inte ens att se att den haft en vingskada.*

släppas fritt eller avlivas, alternativt lämnas vidare till en för nämnda arter godkänd viltrehabiliterare.

Detta innebär t ex att vem som helst kan ta hand om den där sparven som råkat flyga in i fönsterrutan, ge den lite lugn och ro i en mörk låda med tillgång till foder och vatten i upp till två dygn, inom vilken tid fågeln förhoppningsvis piggnar till och kan släppas ut igen. Om så inte är fallet ska den antingen avlivas eller lämnas till viltrehabiliterare. Rådjurskidet, vars mamma blivit påkörd, får enligt nuvarande regelverk inte tas in till rehabilitering utan bör enligt detta avlivas snarast. Orsaken till att rådjur inte anses lämpliga för rehabilitering är att handuppfödda rådjursbockar tenderar att bli väldigt aggressiva mot folk när de senare blir könsmogna och då likväl måste avlivas. Även tama rådjursgetter ställer lätt till problem i trafik och trädgårdar. Den som inte är godkänd rehabiliterare men ändå tar hand om, och håller i bur eller på annat sätt begränsar rörelsefriheten för, ett vilt djur längre än 48 timmar begår alltså ett lagbrott.

Foto: Lotta Berg

Figur 5. *Utbildning i rehabilitering av vilt. På bilden ses hur en av artikelförfattarna, Kalle Hammarberg, förevisar bandagering respektive intubering av rovfåglar innan studenterna själva får öva detta på döda rovfåglar.*

Veterinärer och viltrehabiliterare

Vad kan då veterinären göra i rehabiliteringssammanhang? Man ska vara medveten om att de godkända rehabiliterarna vanligen inte själva är veterinärer men att de alltid förväntas ha adekvat utbildning (t ex en av de kurser som ges av organisationen KFV) (Figur 5), för att bli godkända av länsstyrelsen. De har ofta stor kunskap om och vana vid just hantering av vilda djur. Om man som viltrehabiliterare vill hålla djuren hos sig längre än 48 timmar krävs också att man har en för ändamålet av länsstyrelsen godkänd anläggning. Anläggningen ska vara godkänd för just de djurslag man vill hålla – det är skillnad på igelkottar och örnar. Till varje anläggning bör det också finnas en veterinär knuten, som har regelbunden kontakt med verksamheten.

Det är som kliniskt verksam veterinär bra att känna till att det finns begränsningar för vad viltrehabiliterare får göra med de djur de har i sin vård: de får sondmata eller lägga bandage men inte utföra veterinärmedicinska ingrepp, t ex sy ihop sår eller på egen hand ge injektioner. Däremot finns möjlighet (men inte rättighet) till uppföljande behandling om veterinären så beslutar efter att ha undersökt det aktuella djuret. Om djuren, i praktiken fåglarna, utgör statens vilt ska även polisen underrättas.

En av de viktiga uppgifter som viltrehabiliteraren har är att bedöma om inlämnade djur är lämpliga att rehabilitera, eller om avlivning är att föredra.

DJURSKYDDSASPEKTEN

Vanligen finns inget större motsatsförhållande mellan djurskydd och artskydd. Samtidigt kan det finnas ett större intresse att lägga ner tid och pengar på att rehabilitera en individ av en relativt ovanlig art, säg berguv eller lunnefågel, än en väldigt vanlig art, såsom talgoxe eller kråka. I många fall tar rehabiliterare emot allt de har plats för och som bedöms vara rehabiliterbart, men ibland blir det trångt och då kan djurets potentiella framtida avelsvärde, dess genetiska värde eller dess faunavärde komma att vägas in. Minst lika viktig är dock bedömningen av djurets prognos: är sannolikheten stor att det vilda djuret kommer att kunna rehabiliteras tillbaka till ett fullgott liv i frihet (Figur 6)? Om så inte är fallet bör avlivning genomföras redan på ett tidigt stadium. Kraven på att behandling och rehabilitering ska leda till ett fullständigt och långvarigt tillfrisknande är alltså betydligt högre ställda beträffande vilt än för våra sällskapsdjur, där bestående funktionsnedsättning, livslång medicinering och liknande faktiskt får förekomma.

Som praktiserande smådjursveterinär, distriktsveterinär eller liknande kommer man ibland i kontakt med upphittat skadat vilt. De veterinärer som även i vanliga fall har ett intresse för de mer exotiska sällskapsdjuren, inklusive relativt vanliga arter som marsvin, råttor, undulater och olika typer av papegojor, har ofta kunskaper som relativt lätt kan överföras på vilda djur. Det kan gälla spjälkning av brutna ben eller vingar, lämpliga metoder för uppvätskning, ➤

FIGUR 6. *Vid utsläpp av en växtätande harunge måste tarmen vara inställd på de växtslag haren ska äta, annars dör den på grund av tarmrubbning. Här släpps en femveckors harunge som snabbt blir vild trots att den är uppfödd av en rehabiliterare.*

FOTO: JAN-ÅKE HILLARP

➤ dosering av antibiotika och liknande. Den som känner sig osäker inför hanteringen av ett vilt djur kan därför med fördel kontakta en mer erfaren kollega. Detta är dock inte alltid så lätt, i synnerhet inte på jourtid. Kontakt med någon godkänd viltrehabiliterare är också mycket värdefullt, inte minst vad gäller artbestämning av det djur som ska behandlas och genomgå rehabilitering. Om man är osäker på arten (vilket är fullt förståeligt t ex när det gäller fåglar eller fågelungar) kan det till att börja med vara rent omöjligt att avgöra vilken föda som är lämplig för individen ifråga. För artbestämning av fåglar är också kontakt med ornitologisk förening värdefull.

Kontaktuppgifter till godkända rehabiliterare finner man via KVF-riks webbplats, www.kfv-riks.se/medlemmar. Viltrehabiliteraren kan alltså ha en viktig roll både i den akuta bedömningen och i den mer långsiktiga vården.

Rehabiliterarens och veterinärens insats är inte bara att hjälpa sjuka/skadade djur. Det är vanligt att djur förs in till rehabiliteringsanläggningen från någon som funnit djuret och tycker att det behöver tas omhand. Det är också väl känt att människor som inte har någon rehabiliterare i närheten av sig själva försöker ta hand om djuret, oftast helt utan kunskaper eller resurser. Vanligtvis leder det till djurets död, inte utan lidande. Så rehabiliteraren gör också nytta bara genom att finnas där och ta emot djur från utomstående som annars själva hade försökt att rädda djuret. Den djurskyddsbefrämjande insatsen kommer inte alltid fram i diskussionen om rehabiliteringens vara eller icke vara, men är något som veterinärer bör vara väl införstådda med.

AVLIVNING

Man ska alltid allvarligt överväga alternativet avlivning. Artikelförfattarna anser, med emfas, att man som veterinär bör känna sig moraliskt förpliktigad att, i de fall andra åtgärder inte är aktuella, avliva ett skadat vilt djur som en omtänksam allmänhet tagit med till kliniken.

Någonstans får man som veterinär försöka ta en undersökning och, vid behov, avlivning av skadade små vilda djur på ”goodwill-kontot”. Det tar inte många minuter att genomföra en avlivning och det rör sig sällan om några stora mängder avlivningsvätska som behövs. Visst hade ett sådant djur självdött ute i naturen (Figur 7) men det innebär inte att vi bör avstå från att på ett barmhärtigt sätt påskynda den processen i de fall där vi har möjlighet.

Godkända viltrehabiliterare ska också vara väl införstådda med hur man lämpligen avlivar de djurarter man har tillstånd att hålla, och även i praktiken vara beredda att på ett kompetent sätt utföra sådana avlivningar. Rehabiliterarna får

FIGUR 7. *Veterinär Ida Möller ögonlyser en fjällvråk på djurkliniken i Löberöd. Om fågelns syn är kraftigt nedsatt är rehabiliteringsprognosen dålig, eftersom en rovfågel med dålig syn inte klarar att fånga byten i naturen.*

FOTO: JAN-ÅKE HILLARP

dock enligt lagstiftningen inte själva genomföra avlivningar med hjälp av avlivningsvätska. Detta är förbehållet veterinärer och legitimerad djurhälsopersonal, till vilka rehabiliterarna alltså inte hör. För djur där injektion av avlivningsvätska är den lämpligaste metoden för avlivning måste alltså veterinär kontaktas, medan viltrehabiliterarna själva är begränsade till användning av trubbigt våld i form av slag i huvudet, avlivning genom avblodning efter bedövning genom slag i huvudet eller bultpistol, alternativt användning av skjutvapen.

Som nämnts betraktas den person som tagit hand om djuret som djurhållare, men någon skyldighet att betala för all tänkbar vård av skadat vilt föreligger inte om man inte själv har beställt vården. Vad gäller avlivning är det i praktiken ofta veterinärens bedömning som fäller avgörandet, om veterinär har kontaktats. En godkänd rehabiliterare kan givetvis fatta avlivningsbeslut på egen hand, men vad gäller den breda allmänheten och dess ”upphittade” skadade vilda djur är juridiken något grumlig, om personen ifråga inte också är markägare/jakträttsinnehavare där djuret hittades. För djur vars monetära och bevarandebiologiska värde i praktiken är noll, såsom en skadad kaja, en påkörd igelkott eller en utmärglad blåmesunge, är detta av mindre betydelse. Ett avlivningsbeslut är då i praktiken juridiskt okontroversiellt och ingen torde ifrågasätta ett sådant beslut som stöds av veterinär.

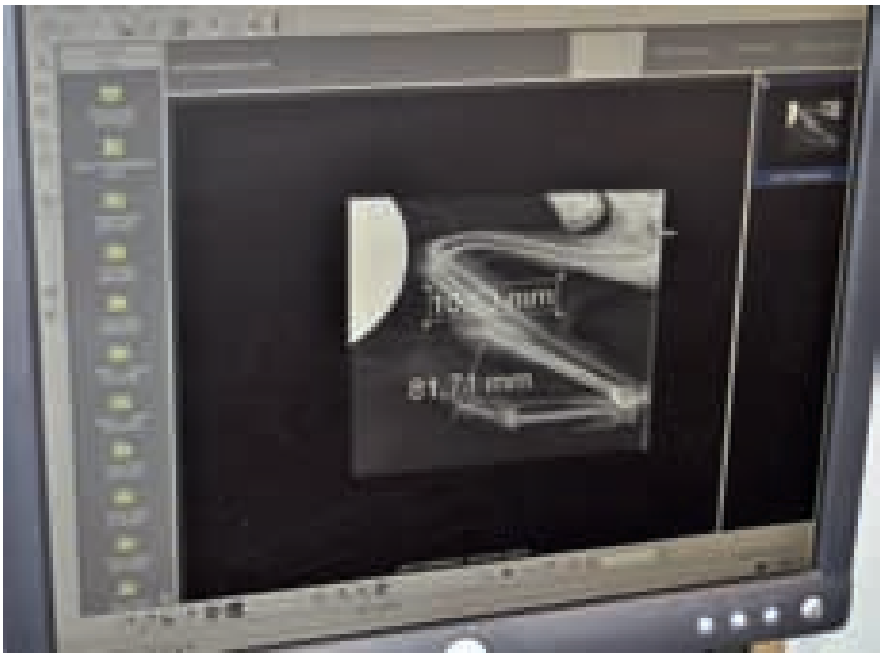

Foto: Tommy Järås

Figur 8. *Röntgenbild på underarmsbrott hos en kungsörn. Veterinärens insatser är ett viktigt komplement till viltrehabiliterarens kunskaper och erfarenhet.*

Den veterinära anmälningsplikten gäller även om man som veterinär misstänker att vilda djur hålls eller sköts på ett sätt som strider mot djurskyddslagstiftningen. I praktiken är dock människor som kommer in med skadat vilt till en veterinärklinik inte nödvändigtvis införstådda med det underförstådda ansvaret. En diskussion om vem som ska bära avlivningskostnaderna riskerar att leda till att personen ifråga väljer att ta djuret därifrån och antingen avlivar det själv, med risk för att det inte sker på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt, eller ➤

Foto: Jan-Åke Hillarp

Figur 9. *Veterinär Cecilia Trädgårdh och leg djursjukskötare Cindy Brandt behandlar vingskada på sövd berguv, Fågelkliniken i Lomma.*

sätter ut det att självdö. Vad gäller statens vilt ska polisen kontaktas. De kan sedan i sin tur kontakta Naturvårdsverket för beslut om kostnader kring behandling alternativt beslut om avlivning av sällsynta och genetiskt värdefulla djur.

SÄLJES

Väletablerad och välutrustad smådjurspraktik i Östhammar. Alternativt säljs enbart inventarier/utrustning, röntgenlab, instrumentarier, maskiner etc.

0173-46100, gvet@telia.com
www.gammelbynsveterinarpraktik.se

SAMMANFATTNING

Veterinärer kan göra stor nytta genom att inte uppmuntra allmänheten att ta hand om och komma in med vad som vanligen felaktigt uppfattas som ”övergivna” djurungar. Vidare kan man som veterinär vara tydlig med att privatpersoner inte vare sig bör eller får försöka ta hand om skadat vilt i mer än två dygn, innan en godkänd viltrehabiliterare måste ta över. Veterinärer kan vara ett gott stöd för godkända viltrehabiliterare genom att medverka i bedömningen av om djuret ska anses rehabiliterbart till ett fullgott liv i det fria (Figur 8). Naturligtvis kan veterinären även bistå genom att själv eller via mer erfarna kolleger ge veterinärmedicinsk vård i de fall sådan bedöms behövas (Figur 9). På samma sätt kan viltrehabiliteraren vara ett gott stöd i den veterinära bedömningen av djurets rehabiliteringsprognos.

Som veterinär bör man förvissa sig om att de ekonomiska förutsättningarna är klara för alla inblandade parter innan kostsam behandling inleds. Samtidigt får man vara beredd på att initiala undersökningar och avlivningar av skadat vilt av djurskyddsskäl kan behöva göras utan ekonomisk ersättning.

***CHARLOTTE BERG,** leg veterinär, VMD, Dipl ECAWBM(AWSEL), professor i husdjurens miljö och hälsa, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, samt Nationellt Centrum för Djurvälfärd, SLU, Box 234, 532 23 Skara.
KALLE HAMMARBERG, leg veterinär, VMDhc, Arnöviken 80, 824 93 Hudiksvall.
TOMMY JÄRÅS, föreståndare, Fågelcentralen, Tullare hög 50, 442 90 Kungälv.
JOHAN LINDSJÖ, leg veterinär, MSc, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara, och Evidensia Djursjukhuset Västerort, Bromstensvägen 174, 163 55 Spånga.

Ny SVS-policy

Hantering av hund- och kattpatienter med bakterier med särskild resistens

SVS tillsatte i januari 2013 en arbetsgrupp för att ta fram rekommendationer om hur smittsamma resistenser bör hanteras i klinisk hund- och kattsjukvård. Gruppen, under ledning av Ulrika Grönlund, lämnade i början av januari sitt policydokument till SVS kollegium.

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Den 10 januari presenterade SVS ett nytt policydokument med rekommendationer för behandling och hantering av patienter med bakterier med särskild resistens. Med särskild resistens avser författarna meticillinresistent *Staphylococcus aureus* (MRSA), meticillinresistent *Staphylococcus pseudintermedius* (MRSP) och *Enterobacteriaceae* som producerar betalaktamas med utökat spektrum (ESBL). Innan fanns det inte några tydliga riktlinjer för hur praktiserande veterinärer bör behandla och hantera patienter som är smittade med dessa bakterier.

MRSA är en zoonos (Figur 1) och Socialstyrelsen har tillsammans med SVA och Jordbruksverket med flera myndigheter arbetat fram riktlinjer för hantering av MRSA hos sällskapsdjur. MRSP anses inte ha samma zoonotiska potential som MRSA och blev därför inte inkluderat i Socialstyrelsens dokument. Under senare år har dessutom antalet människor i Sverige som drabbats av ESBL-bildande bakterier ökat. Även hos hundar isoleras mer frekvent dessa typer av resistenta bakterier, men inga nationella riktlinjer finns om hantering och behandling. Samtidigt ökar kraven från djurägarna på vilka behandlingar som ska utföras. Många djurägare vill att deras djur behandlas som en familjemedlem och avlivning står långt ner på listan över behandlingsalternativ.

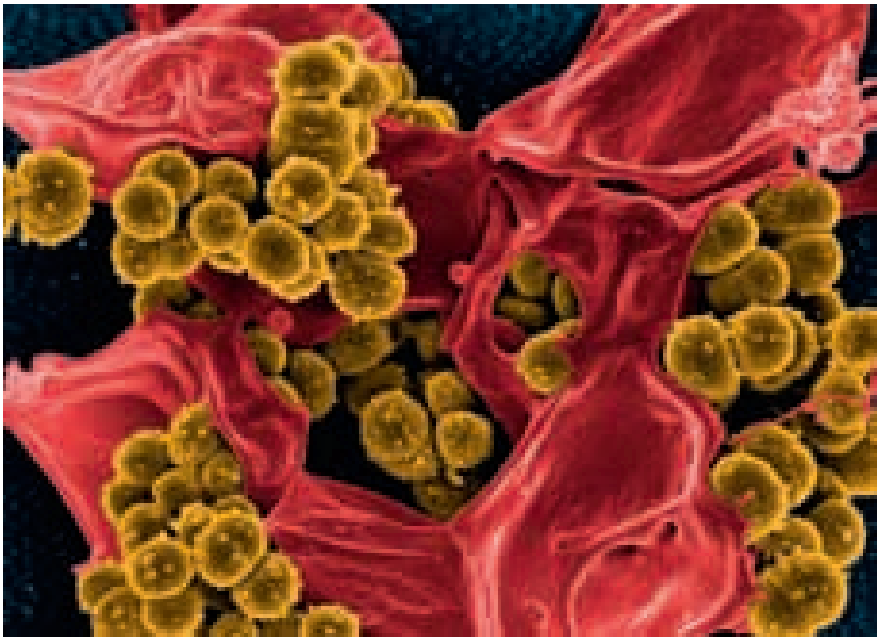

FOTO: US NATIONAL INSTITUTE OF ALLERGY AND INFECTIOUS DISEASES

FIGUR 1. *Svepelektronmikroskopisk bild av MRSA-bakterier och en död mänsklig neutrofil.*

Målet med SVS-dokumentet är att ge klinikerna en praktisk vägledning för hur patienter med MRSA/MRSP eller ESBL bör hanteras och behandlas. Gruppen som har arbetat fram riktlinjerna har särskild kunskap inom mikrobiologi, antibiotikaresistens, infektionskontroll, ortopedi, dermatologi och intensivvård. Arbetsgruppen bestod av Karin Bergström, Lene Boysen, Kristoffer Dreimanis, Barbro Filliquist, Rebecka Frey, Ulrika Grönlund (huvudansvarig för arbetet), Maria Karlsson, Ulf Lövdahl, Katinka Odhelius, Anna Selin, Christina Thörn och Alexandra Vilén.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET

Dokumentet gäller hundar och katter som misstänks eller har konstaterats vara smittade med bakterier med särskild resistens i form av MRSA, MRSP, ESBL och tarmbakterier som producerar karbapenemas ($ESBL_{CARBA}$). Trots att dessa bakterier har olika spridningsvägar, där stafylokockerna i huvudsak är en kontaktsmitta medan tarmbakterier har en ➤

➤ fekal-oral spridning, ger arbetsgruppen av praktiska skäl liknande rekommendationer för alla. Dokumentet bygger på den kunskap som fanns i augusti 2016.

Rekommendationerna som ges skiljer sig åt beroende på om patienten har en klinisk infektion (symtomgivande infektion) eller om den är en symtomlös bärare (bakterien går att isolera från djuret men det finns inga symtom på infektion). Det är enligt författarna centralt att skilja mellan klinisk infektion och bärarskap då en individ med klinisk infektion antas utgöra en större risk för att sprida smitta jämfört med en som enbart är bärare.

Ett djur kan bli bärare efter en infektion, men bärarskap förekommer även utan föregående infektion. En individ kan dessutom vara kontaminerad eller tillfällig bärare av bakterien. Bärarskapets längd varierar bland annat beroende på bakterieart. Om patienten är bärare av en bakterie med särskild resistens är det alltid viktigt att upplysa djurägaren om detta. Rekommendationerna förutsätter att berörd vårdpersonal följer de hygienrutiner som har publicerats av Sveriges Veterinärförbund (www.svf.se) och den lagstiftning som finns för bland annat vårdhygien, MRSA och MRSP (Figur 2).

Foto: Johan Beck-Friis

Figur 2. *Rekommendationerna förutsätter att berörd vårdpersonal följer gällande lagstiftning och de hygienrutiner som har publicerats av Sveriges Veterinärförbund.*

ÖVERGRIPANDE INNEHÅLL

Policydokumentet redogör inledningsvis för lagstiftningen i korthet och fortsätter med information om diagnostik och provtagning. Man går in på såväl provtagning av patient med klinisk infektion som provtagning av bärare och bakteriologisk undersökning. Ett kapitel handlar om hantering av patient med bakterier med särskild resistens inklusive hantering vid besök på vårdinrättning. Behandlingsavsnittet ger generella riktlinjer för behandling inklusive antibiotikabehandling, men diskuterar också när man ska överväga avlivning. Specifika riktlinjer för behandling ges för ett antal åkommor som ytlig eller djup pyodermi, otit, infektion i hudsår och mjukdelar och urinvägsinfektion. När det gäller eradikering av bärarskap genom antibiotika- och klorhexidinbehandling för att försöka få individen fri från bakterien, avråder arbetsgruppen från sådan i de flesta fall. Dokumentet ger istället förslag på information som bör ges till djurägare, rekommendationer om hantering av djur med pågående klinisk infektion i hemmet, rutiner för handhygien och sårbehandling liksom rekommendationer inför återbesök på kliniken vid klinisk infektion.

Det fullständiga policydokumentet kan laddas ner kostnadsfritt på veterinärförbundets hemsida www.svf.se under rubriken ”policydokument”. ■

KÅSÖRER SÖKES

Veterinärtidningens kåserier är uppskattade inslag för många läsare. Redaktionen behöver dock ständigt nya texter från såväl äldre som yngre veterinärer. Alla har upplevt något utöver det vanliga, som kan sprida glädje bland kollegerna. Tänk på att önskat antal tecken inklusive blanksteg är 2 500–3 000.

Sätt det på pränt och hör av er!

SVT-redaktionen

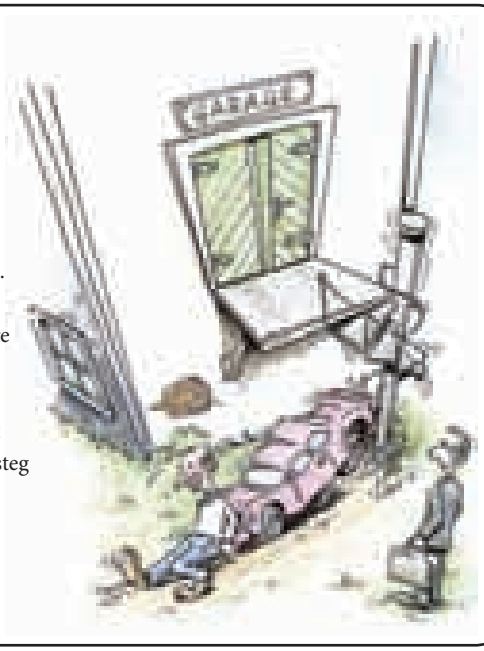

Dåligt och dyrt att ta ut pension tidigt i placeringssyfte

Det finns få potentiella fördelar men desto fler nackdelar med att ta ut sin pension tidigt, i syfte att placera pengarna samtidigt som man fortsätter jobba. Det slår Pensionsmyndigheten fast i en ny rapport.

JIMMY LARSSON-HAGBERG, pressekreterare*

Blivande pensionärer kontaktas ofta av företag och försäkringsbolag som ger rådet att börja ta ut den allmänna pensionen från 61 års ålder samtidigt som man fortsätter att arbeta med lön. Pensionspengarna placeras då i exempelvis en kapitalförsäkring där förhoppningen är att behållningen ska växa till den tidpunkt då utbetalning sker. Samtidigt tar bolagen ut dyra avgifter.

Pensionsmyndigheten avråder därför från tidigt uttag av pension i spekulationssyfte.

– För att det ska vara en lönsam affär att ta ut pensionen och placera den från 61 år krävs en avkastning på 7 procent per år om du lever till 86 års ålder, som är den ungefärliga medellivslängden för de som uppnått 65 års ålder, säger Monica Zettervall, pensionsexpert på Pensionsmyndigheten.

Foto: Steverb

Pensionsmyndigheten avråder från tidigt uttag av pension i spekulationssyfte.

MÅNGA KÄNNER SIG LURADE

Om det tidiga uttaget beror på att man vill ha en högre pension under sina första år som pensionär, utan någon förväntan om högre avkastning, kan uttaget i vissa fall vara motiverat men då är det helt avgörande att välja en sparform med låga avgifter.

Pensionsmyndigheten får ofta samtal från privatpersoner som känner sig lurade av säljare och bolag. Ofta är rådgivningen allt annat än heltäckande – allra helst om de långsiktiga konsekvenserna.

– Det är upprörande att vi fortfarande behöver ta del av så många vittnesmål om aggressiv försäljning och bristfällig rådgivning. Alldeles för många vet inte ens om att det de blivit uppmanade att göra innebär att de börjat ta ut sin allmänna pension – något de blir varse när de väl ansöker om att gå i pension, fortsätter Monica Zettervall.

Det kan, i teorin, finnas skäl för vissa individer att göra ett tidigt uttag, men då inte i placeringssyfte. Man måste ta reda på vilka konsekvenserna blir på både kort och lång sikt.

– En pilotundersökning bland pensionärer med tidigt uttag som genomfördes 2016 visar att fyra av tio som uppger att de fått något slags rådgivning inför beslutet om tidigt uttag av pensionen, trots detta inte har fått information om de långsiktiga konsekvenserna för pensionen. Och det är verkligen under all kritik från bolagens sida, säger Erik Ferm, analytiker på Pensionsmyndigheten.

PENSIONSMYNDIGHETENS SLUTSATSER

Pensionsmyndigheten avråder från tidigt uttag av pension i spekulationssyfte. Om syftet med ett tidigt uttag av inkomstpensionen är att skydda sina efterlevande kan en livförsäkring vara ett billigare och bättre alternativ. Om det tidiga uttaget ➤

beror på att man vill ha en högre pension under sina första år som pensionär kan uttaget vara motiverat, men man ska då se till att välja en sparform med låga avgifter.

Rådgivningen vid tidigt uttag av allmän pension för placering är bristfällig. Den som blivit kontaktad av en säljare bör fråga efter exempel på hur pensionen påverkas på lång sikt av ett tidigt pensionsuttag, t ex efter 70 års ålder och åren därefter. Man ska också kräva en kalkyl där det framgår vilka avgifter som tas ut för att förvalta pengarna och be att få en prognos där avgifterna har tagits med i beräkningarna. Slutligen måste säljaren kunna redovisa exempel på hur ens framtida pension påverkas vid en negativ utveckling på börsen.

*JIMMY LARSSON-HAGBERG, pressekreterare, Pensionsmyndigheten, Box 38190, 100 64 Stockholm.

Grafik: Gerald

Rådgivningen vid tidigt uttag av allmän pension för placering är bristfällig, t ex vad som händer vid en negativ utveckling på börsen.

noterat

Sverige klassat som högrisk-land för CWD

EUs expertmyndighet inom livsmedel och djurhälsa, European Food Safety Agency (EFSA), skickade den 18 januari ut ett vetenskapligt yttrande angående nötsjukdomen chronic wasting disease (CWD). Enligt EFSA är CWD mest sannolik att komma in i den Europeiska unionen genom förflyttning av levande hjortdjur – som ren och älg – som transporteras eller strövar fritt från Norge till Sverige och Finland. CWD är en mycket smittsam och dödlig djursjukdom som tillhör gruppen transmissibel spongiform encefalopati (TSE). Man trodde länge att smittan var begränsad till rådjur och älg i Nordamerika och Sydkorea, men i april och maj 2016 upptäcktes sjukdomen hos en vildren och en vild älg i Norge. Det var första gången som CWD påvisats i Europa och hos frigående renar. Sedan dess har enstaka ytterligare fall upptäckts hos älg och ren i Norge.

Foto: Hsvall

EFSA bedömer att den största risken att få in CWD i EU kommer från ren och älg som transporteras eller strövar fritt från Norge till Sverige och Finland.

EFSAs arbetsgrupp för biologiska faror har i sitt yttrande föreslagit övervakningsverksamhet och åtgärder för att förhindra införsel och spridning av sjukdomen till och inom EU. EFSAs forskare påpekar att det i dagsläget inte finns några vetenskapliga bevis för att människor kan få sjukdomen genom att äta kött från infekterade djur. I EFSAs yttrande föreslås ett system med en treårig övervakning i åtta länder, bland annat Sverige, för att kartlägga om CWD förekommer i djurpopulationen. Yttrandet föreslår också en uppsättning möjliga åtgärder för att förebygga och begränsa kontakt mellan smittade och friska djur, sänka djurtätheten hos hjortdjur och öka medvetenheten om sjukdomen.

Källa: Chronic wasting disease (CWD) in cervids, EFSA Journal den 18 januari 2017.

Nyheter i årskurs 5 på veterinärprogrammet våren 2017

En revidering av utbildningsplanen för veterinärprogrammet på SLU har beslutats från årskurs 1 hösten 2017. Då effekten för årskurs 5 dröjer till våren 2022 har en övergångslösning tagits fram. Den viktiga förändringen i övergångslösningen, 2017 till 2021, är att djurslagskurserna om ca elva veckor under våren i årskurs 5 blir mer integrerade vad gäller djurslag. Alla studenter kommer, oavsett vilken kurs de valt, att ha likartad undervisning om smådjur, häst och produktionsdjur med endast en mindre fördjupning inom det valda djurslaget.

MARIE STERNING, leg veterinär, VMD,programstudierektor för veterinärprogrammet*

BAKGRUND

En revidering av veterinärprogrammets utbildningsplan har genomförts då vissa förändringar ansågs nödvändiga. Planen har godkänts och studenter som börjar hösten 2017 kommer att vara de första som går den reviderade utbildningen.

En förändring i den reviderade planen är att det självständiga arbetet under årskurs 3 tas bort och ersätts av en kortare kurs i vetenskapligt förhållningsätt, inklusive ett kortare arbete som presenteras skriftligt och muntligt. Denna förändring ger extra tid som fördelats på ämnen som i tidigare utbildningsplan fick vissa neddragningar eller som anses viktiga och bör stärkas.

Val av djurslagskurser tas bort

För de kliniska åren är upplägget inte riktigt klart ännu men det kommer att tas fram under en snar framtid. Den förändring som är klar är att studenterna inte kommer att kunna välja en av tre djurslagskurser under våren i årskurs 5. Tidigare kunde man välja smådjur, häst eller produktionsdjur för en ca elva veckor lång kurs. Då möjlighet inte fanns för alla att få sitt förstahandsval orsakade systemet stress och frustration för drabbade studenter. Detta och att den kunskap inom de djurslag som studenterna inte valde under våren i årskurs 5 bedömdes något för låg, gjorde att valmöjligheten togs bort. Det bedömdes viktigare att alla studenter nådde en bra dag-ett-kompetens (den kunskap, färdighet och förmåga som en nyutexaminerad veterinär ska ha enligt direktiv) inom alla de vanliga djurslagen. Specialisering blir allt viktigare inom veterinärmedicinen men den får komma efter examen och legitimation. ➤

Foto: Jenny Svennås-Gillner, SLU

I alla djurslagskurser i den nya övergångslösningen ingår undervisning om smådjur, häst och produktionsdjur.

➤ Då de studenter som börjar i den reviderade utbildningen 2017 inte går ut årskurs 5 förrän våren 2022 bestämdes att genomföra en överångslösning inom den nuvarande utbildningsplanen. Övergångslösningen, som startar våren 2017 för årskurs 5, utformades för att efterlikna utbildningen i den reviderade utbildningsplanen så mycket som möjligt.

ÖVERGÅNGSLÖSNINGEN

Djurslagskurserna och de andra valbara kurserna (kirurgiska vetenskaper, medicinska vetenskaper och infektionssjukdomar), under våren i årskurs 5 måste enligt regelverket finnas kvar för de studenter som följer nuvarande utbildningsplan. För att få en mer likartad undervisning för alla studenter ändrades därför innehållet i kurserna. En student ska välja en djurslagskurs och en av de andra valbara kurserna och får då sina förstahandsval.

I alla djurslagskurser ingår undervisning om smådjur, häst och produktionsdjur. Det enda som skiljer mellan kurserna är en mindre fördjupning inom det valda djurslaget på ca en vecka. På detta sätt får alla studenter mer undervisning om de vanliga djurslagen. Kurserna bygger vidare på den undervisning studenterna haft under den kliniska rotationen, dvs under våren i årskurs 4 och hösten i årskurs 5.

På liknande sätt som för djurslagskurserna ändrades de andra valbara kurserna. Alla tre kurserna innehåller delar från ämnena medicinska och kirurgiska vetenskaper samt från infektionssjukdomar, och omfattar som tidigare fyra veckor. Två saker skiljer mellan kursernas innehåll. Dels en medicinsk simulering och dels en redovisning av en uppgift från auskultation/praktik som är kopplad till det valda ämnet.

Auskultation/praktik på veterinära arbetsplatser omfattar två veckor. Studenterna kan göra detta inom SLU men kan frivilligt förlägga auskultation/praktik externt. Det behöver inte vara på en klinik utan kan vara på olika typer av veterinära arbetsplatser. Eftersom det är frivilligt att förlägga auskultation/praktik externt får student och arbetsplats ingen ersättning. Studenterna är olycksfallsförsäkrade via SLU. Om studenten skulle orsaka skada på person, sak eller förmögenhet har SLU också ett visst ansvar. Om studenterna gör fler än två veckor auskultation/praktik av eget intresse är de fortfarande olycksfallsförsäkrade men SLU tar inget ansvar för eventuell skada studenten orsakar. Det måste mottagande veterinär/arbetsplats ta på sitt ansvar.

Övergångslösningen kommer att vara aktiv från våren 2017 till och med våren 2021. Därefter tar den reviderade utbildningsplanen helt över.

PRAKTISKA EFFEKTER AV ÖVERGÅNGSLÖSNINGEN

De studenter som går ut årskurs 5 under våren 2017 har som tidigare gått en djurslagskurs och en annan valbar kurs under våren. Skillnaden mot tidigare är att de oavsett vilken djurslagskurs de valt fått likartad undervisning inom smådjur, häst och produktionsdjur, med en mindre fördjupning inom valt djurslag. Detsamma gäller för de valbara kurserna kirurgiska vetenskaper, medicinska vetenskaper eller infektionssjukdomar. Även här har studenterna oavsett vald kurs fått liknande undervisning.

Som sammanfattning har alla studenter som går ut årskurs 5 från och med våren 2017 i stort sett samma utbildning trots att det på papperet kan stå att de gått olika kurser i slutet av utbildningen.

*MARIE STERNING, leg veterinär, VMD, programstudierektor för veterinärprogrammet, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

MARGARETEHOF

NYBYGGD VETERINÄRKLINIK FÖR HÄST UTHYRES

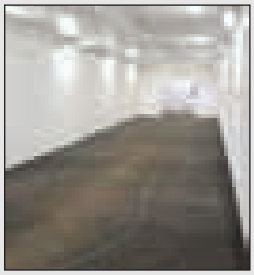

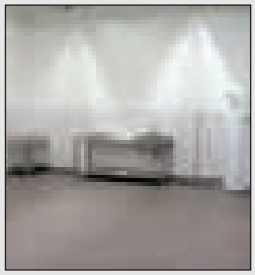

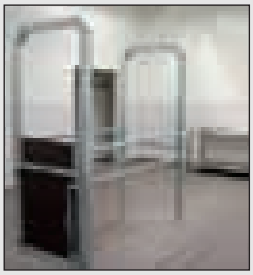

I Everöd, 15 km söder om Kristianstad finns en veterinärklinik för häst ledig för uthyrning. Helt nybyggd. Bestående av två stora undersökningsrum, springgång, reception och väntrum. Direkt tillgång till isolerat ridhus. Gott om parkering.

För mer information: Kontakta Göran Montan, Margaretehof, goran@mhof.se, telefon 0706009102. Se även vår hemsida www.mhof.se.

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

Avgifter för 2017

Sveriges Veterinärförbunds fullmäktige fastställer varje år medlemsavgifter till SVF. Avgifterna till AVF och FVF fastställs av respektive förenings årsmöte/stämma. Här redovisas avgifterna för 2017. Samtliga belopp avser avgift per månad, där inget annat anges.

TEXT: PER CARLSSON, *kanslichef, SVF*

Olika grupper av förbundsmedlemmar betalar olika avgifter enligt följande specifikationer:

FULLBETALANDE MEDLEM

Medlemsavgiften till veterinärförbundet är uppdelad i två delar, dels till SVF och dels till den förening man valt att tillhöra: AVF (Anställda Veterinärers Förening) eller FVF (Företagande Veterinärers Förening). Avgifterna till AVF och FVF är fastställda av respektive förenings årsmöte/stämma. Från och med 2017 ingår avgiften för Svensk Veterinärtidning i medlemsavgiften till SVF och redovisas inte längre separat. Medlemsavgiften till SVF omfattar även avgift till SVS, läs mer under Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap.

Fullbetalande medlem SVF/AVF

Medlemsavgift/månad SVF	288 kr
Medlemsavgift/månad AVF	132 kr

Fullbetalande medlem SVF/FVF inklusive medlemskap i Företagarna

Medlemsavgift/månad SVF	288 kr
Medlemsavgift/månad FVF/Företagarna	54 kr
Serviceavgift/månad FVF/Företagarna	200 kr

Serviceavgiften faktureras företaget halvårsvis och är en avdragsgill kostnad för företaget. Moms tillkommer.

Som FVF-medlem kan man avstå från att vara medlem i Företagarna. Avgifterna blir då exklusive medlemskap i Företagarna:

Medlemsavgift/månad SVF	288 kr
Medlemsavgift/månad FVF	13 kr
Serviceavgift/månad FVF	50 kr

Serviceavgiften faktureras företaget halvårsvis och är en avdragsgill kostnad för företaget. Moms tillkommer.

FOTO: RIKSBANKEN

Grundavgiften till veterinärförbundet under 2017 är 288 kr/månad. Därtill kommer en avgift till den förening man valt att tillhöra.

DUBBELANSLUTEN TILL SULF

Medlem som är dubbelansluten till Sveriges universitetslärarförbund (SULF) betalar medlemsavgift endast till veterinärförbundet och avgiften fördelas sedan mellan AVF och SULF. Medlemsavgiften för dubbelansluten till SULF 2017 är 157 kr/månad. Medlem som under året dubbelansluter sig till SULF ska meddela detta till veterinärförbundet.

VETERINÄRSTUDERANDE

Medlemsavgift (inkl tidning)/ månad	49 kr

PENSIONÄR

Medlemmar som går i pension ska meddela detta till förbundet. Pensionärsavgift betalas från och med det kvartal medlemmen går i pension.

Medlemsavgift/månad	38 kr
Prenumerationsavgift SVT/månad	35 kr

YRKESVERKSAMMA UTANFÖR SVERIGE

Vid arbete utomlands medges nedsättning av medlemsavgiften med 75 procent. Om veterinären är medlem i det aktuella landets veterinärförbund medges nedsättning av medlemsavgiften till SVF med 90 procent. För att få reducerad avgift till förbundet måste medlemmen ansöka om det. Kontakta förbundskansliet för mer information.

SVENSK VETERINÄRTIDNING

Svensk Veterinärtidning (SVT) är obligatorisk för alla medlemmar utom för ➤

➤ pensionärer. Pensionär som inte vill prenumerera på SVT ska meddela detta till förbundskansliet. Prenumerationen upphör tidigast från uppsägningsdagen.

ENSKILDA PENSIONSFONDEN, "HEROFONDEN"

Herofonden utbetalar pension från och med året efter att medlemmen fyllt 60 år. För närvarande uppgår utbetalat belopp till mellan 1 900 och 6 600 kronor per år beroende på hur många år Heroavgiften har inbetalats. Förbundsmedlem som vill gå med måste ansöka om medlemskap i Herofonden innan fyllda 50 år och inbetalning ska ske i minst tio år. Avkastningen på inbetald avgift är mycket god vilket innebär att inbetalda avgifter återbetalas på två år (netto efter skatt). Medlemmar rekommenderas därför att i god tid före 50-årsdagen ansluta sig till Herofonden. För medlem som är ansluten till Herofonden tillkommer 18 kronor i avgift per månad.

Foto: MonikaDesigns

Herofonden utbetalar pension från och med året efter att medlemmen fyllt 60 år.

INTRESSEFÖRENINGAR

Förbundet tar in medlemsavgifter åt följande intresseföreningar. För 2017 gäller:

Svenska distriktsveterinärföreningen

Yrkesverksam/månad	25 kr
Pensionär/månad	13 kr

Svenska militärveterinärsällskapet

Medlemsavgift/månad	7 kr

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP (SVS)

Medlemmar i förbundet är även medlemmar i SVS och i medlemsavgiften till SVF ingår avgiften till SVS. Medlemsavgiften för stödjande medlem i SVS (icke-veterinär eller veterinärer bosatta utomlands) har av fullmäktige fastställts till 83 kronor/månad för 2017. Direktansluten medlem i SVS (veterinär bosatt i Sverige men som inte har svensk legitimation) betalar 100 kr/månad.

SEKTIONERNA

Enligt beslut av respektive sektions årsmöte gäller följande medlemsavgifter för 2017:

Smådjurssektionen

Yrkesverksam/månad	23 kr
Studerande/månad	12 kr

Husdjurssektionen

Yrkesverksam/månad	17 kr
Pensionär/månad	8 kr
Studerande/månad	8 kr

Sektionen för veterinär folkhälsa

Yrkesverksam/månad	20 kr
Pensionär/månad	5 kr
Studerande/månad	5 kr

Försöksdjurssektionen 17 kr/månad

Hästsektionen

Vid pressläggningen har vi inte fått uppgift om avgiften för 2017 för hästsektionen. Avgiften för 2016 var 17 kr/månad.

INBETALNING AV MEDLEMSAVGIFTER OCH FÖRSÄKRINGSPREMIER

Alla medlemsavgifter aviseras från kansliet som sedan fördelar medlen till respektive förening och sektion. Serviceavgiften som FVFs medlemsföretag ska betala kommer att faktureras. Medlem som anser att debiteringen är felaktig bör snarast kontakta förbundskansliet. För de medlemmar som betalar kvartalsvis tillkommer en aviseringsavgift på 15 kr per avi. Om betalning sker årsvis eller via autogiro månadsvis debiteras ingen aviseringsavgift. Ansökningsblankett för autogiro finns på www.svf.se. Kontakta kansliet om du vill ändra betalningsperiod eller betalningssätt.

Försäkringspremierna för personförsäkringar (liv-, olycksfalls-, sjuk- och barnförsäkring) aviseras av Max Matthiessen Liv & Försäkringsmäklare. De sköter all administration och information av förbundets personförsäkringar och nås på 08 613 28 55 eller grupp@maxm.se.

Försäkringspremierna för ansvars-, veterinärutrustnings- och företagsförsäkring aviseras av Söderberg & Partners. Mer information om försäkringar och premier kommer i SVT 3/17. ■

Kom ihåg, i din tjänstepension ITP ingår:

Livförsäkring – värd upp till en kvarts miljon.
Sjukförsäkring – som ger upp mot 90 % av din lön.
Pension – mer pengar i plånboken som pensionär.

Och du kan få ut ännu mer, gå in på ptk.se/merpension och se hur. Besök också radgivningstjanst.se, collectum.se och minpension.se.

Några minuter med
Maria Jernberger

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap, SVS, har haft en kämpig höst och vinter då dess generalsekreterare Simone Häusler varit sjukskriven en längre tid och nu beslutat att lämna sin tjänst.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Maria Jernberger hoppar in som tf generalsekreterare för SVS under början av 2017.

Under tiden har administratören Vasso Norlund med stöd av den tidigare generalsekreteraren Christina Arosenius hållit verksamheten flytande på kansliet. Av en tillfällighet fick Maria Jernberger, länsveterinär sedan 20 år tillbaka i Stockholm, veta hur det stod till på SVS vilket resulterade i att hon rycker in som vikarie på tjänsten under årets första tre månader.

Hur gick det här till, Maria?

– Jag kontaktade Christina i ett annat ärende och då berättade hon att det fanns akut behov av hjälp. Jag såg möjligheten att ställa upp då mitt jobb på länsstyrelsen är tydligt uppdelat i två områden: tillsyn av djurhälsopersonal och offentlig förevisning av djur. Med god vilja från min arbetsgivare gick det att ordna så att en av våra vikarier fick förlängt vikariat och ta över ett av mina områden medan jag fick ledigt på halvtid för det här jobbet, berättar Maria.

Du har suttit på generalsekreterarstolen en gång tidigare eller hur?

– Ja, 2008 var jag vikarie på full tid för Christina Arosenius under tre månader. Nu ska jag ersätta en heltid med en halvtid, så det blir lite annorlunda. Det finns väldigt mycket att göra och det blev något av en rivstart när jag började i januari. Det gäller att sortera i uppgifterna, men jag har Vasso och Christina som stöttepelare.

Vad är det som du främst jobbar med nu?

– Just nu är det mycket att göra inför nästa Veterinärkongress. Den uppgiften hade jag inte när jag vikarierade förra gången så det är både nytt och spännande. Att hålla kontakt med kollegiet och administrera examinationer m m finns också på en i övrigt innehållsrik ”att göra”-lista, säger Maria som är ett mycket välkommet tillskott på förbundskansliet. ■

VM i golf 2016

Ahlqvist mästare för sjätte gången

2016 års upplaga av Veterinärmästerskapet (VM) i golf vanns av Lasse Ahlqvist. Detta var hans sjätte triumf i denna anrika tävling som spelades på Landeryds GK Vesterby-banan strax söder om Linköping.

BENGT JOHANSSON, leg veterinär, Falkenberg.

Veterinärmästerskapet som spelats sedan 1967 avgjordes i mitten av augusti 2016 på Vesterby golfanläggning, en av de tre banor som Landeryds GK förfogar över. Redan innan tävlingen ryktades det om en svårbemästrad bana, vilket också tävlingsresultaten visade. Banan presenterades i toppskick och väderförhållandena var optimala. Vesterby är en bana man gärna återkommer till, om inte annat för att bevisa att den går att bemästra. Svårigheterna ligger framför allt i de upphöjda, snabba och hårda greenerna. Det kräver att man måste planera och utföra inspelen med stor noggrannhet. En till synes perfekt greenträff kan rendera i en retur på 30

Vinnaren Lasse Ahlqvist i karaktäristisk stil.

Foto: Privat

meter från semiruff, något som de flesta fick uppleva. Men man ska komma ihåg att golf alltid är rättvist. Man slår bollen dit den kommer och även om greenen är snabb stannar alltid bollen när den slutat rulla.

RESULTAT

Därmed var det kanske inte en stor överraskning att en gammal ringräv som Lasse Ahlqvist fick stå överst på podiet när krutröken hade lagt sig. Det var en ganska komfortabel seger närmast före Hampus Dahlström och Bengt Johansson. Andra som utmärkte sig var segrare i nettoklassen Mia Runnérus, sponsorklassen Henrik Hedin och anhörigklassen Magnus Haglund. Vidare gick prestigepriserna ”längsta drive” till Paul Waern och Henrik Hedin respektive Lotta Ericsson och Anette Gladh. Närmast hål-tävlingen lyckades Lasse Ahlqvist vinna på två av hålen och de övriga två togs av Jan Lindgren och Lotta Ericsson. Poängbogeyn togs båda dagarna hem av Mia Runnérus.

FÖREDÖMLIGT ARRANGEMANG

Arrangemangen kring tävlingen skötte Vesterby perfekt, utsökta måltider och utmärkt service med boende på anläggningen, vilket alltid är uppskattat. Vi får tacka arrangörerna som detta år var Anette Gladh och Sven Ödman. Vi får inte heller glömma bort de sponsorer som sätter guldkant på tävlingen. Särskilt uppskattat var ”champagnetältet” vid femte hålet. Ett korthål där en birdie belönades med en flaska champagne. Det blev inte en kostsam sponsring men likväl mycket uppskattad. Vid en efterspelsrunda lyckades ”veterinärfrun” Johnny Gustavsson göra en hole-in-one just på detta hål. Så senare på kvällen blev det likväl en skvätt skumpa för de inblandade.

50-ÅRSJUBILEUM 2017

Slutligen ska uppmärksammas att 2017 firar Veterinärmästerskapet i golf 50-årsjubileum. Första året veterinärerna hade mästerskap i golf var nämligen 1967 och Lars Hässler vann premiärtävlingen. Jubileumsbana blir Orresta GK som ligger i Mälardalen mellan Västerås och Enköping. Tävlingen går den 11–13 augusti. Vi hoppas på stor uppslutning från såväl sponsorer som deltagare. Har du inte spelat tävlingen innan så är det dags – it’s gonna be a party! Intresseanmälan kan redan nu göras till Mia Runnérus, mia.runnerus@evidensia.se eller Lasse Ahlqvist, lahlqvist55@me.com. ■

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”Jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag!

Sällskapet för veterinärmedicinsk forskning

Sällskapet för veterinärmedicinsk forskning har beslutat att tilldela följande forskningsprojekt medel i samband med utlysningen 2016/17:

Stiftelsen Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond

- Emma Eriksson, SLU: Kan man minska antalet *Campylobacter* på slaktkyckling genom åtgärder på slakterinivå? (128 250 kr)
- Catarina Flink, SLV: Hur betydande är förekomsten av shigatoxinproducerande *Escherichia coli* (STEC) i svenskt och importerat/infört fårkött för smittspridning? (84 360 kr)
- Su Lin Heden, SLU: Application of MALDI-TOF for the rapid identification of mycotoxigenic and spoilage moulds in food and feed (101 460 kr)
- Axel Sannö, SLU: Kan MLVA skapa förutsättningar för effektiv smittspårning i samband med sjukdomsfall och matförgiftningsutbrott orsakade av *Yersinia enterocolitica* och *Y. pseudotuberculosis*? (180 386 kr)

Jan Skogsborgs stiftelse för forskning och fördjupad utbildning rörande hundsjukdomar

- Daniel Bergman, SLU: Screening av heterofila antikroppar hos hund (80 000 kr)
- Inger Lilliehöök, SLU: Biologisk variation hos kortisol i hundurin (34 000 kr)

Sällskapet för veterinärmedicinsk forskning välkomnar förslag på aktiviteter under 2017 inom veterinärmedicinsk forskning. Kontakta ordf Oskar Nilsson (oskar.nilsson@sva.se), telefon 018-674000, för mer information eller om du vill ge ett förslag.

Se även: www.vetmedforsk.se. Där finns även instruktioner om hur du gör för att bli medlem i Sällskapet.

Infektion trolig orsak bakom fiskdöd

SVA utförde under 2016 ett omfattande utredningsarbete för att hitta orsakerna bakom sjuk och död laxfisk i flera vatten. Den 23 januari meddelade myndigheten att det med stor sannolikhet är virus- och bakterieinfektioner hos fiskarna som orsakat problemen.

Under 2014 och 2015 sågs mängder av sjuk och död laxfisk i flera älvar, framför allt Mörrumsån och Torneälven. Problemen drabbade sommartid nyuppstigen fisk medan det på hösten ofta förekom svampangripen fisk.

– Vi såg lindriga till kraftiga hudblödningar hos lax i de undersökta vattensystemen och fiskar i senare stadium av sjukdomen blev svampangripna. I Torneälven förekom också en hög andel sår, bland annat av mekaniska skador efter t ex sälangrepp. Under hösten har det varit klassiska svampangrepp med undantag för undersökt fisk från Stockholms ström, säger Charlotte Axén, forskare vid SVA.

Genteknik gav indikationer på två typer av virus, herpes- respektive iridovirus, hos nio av nio undersökta fiskar. Båda dessa virusgrupper kan orsaka blödningar och sår. Utifrån sina fynd bedömer SVA att den fiskdöd och sjuklighet hos fisk som man såg i flera vattendrag 2016 med stor sannolikhet berodde på någon form av infektion hos fiskarna. Infektioner tycks vara huvudorsak i Umeälven, liksom i Stockholms ström och i Mörrumsån. I Torneälven är fisken friskare och sjukdomsbilden mer komplex med olika typer av sårskador.

Foto: Mörrums kronolaxfiske.

Lax med hudblödningar.

Presentera din forskning
Veterinärkongressen 2017

Veterinärer och forskare inom veterinärmedicin inbjuds härmed av SVS sektioner att lämna in sammandrag av forskningsresultat (abstract) till Veterinärkongressen 9–10 november 2017.

Bidragen kommer att granskas av en vetenskaplig kommitté och författarna meddelas under maj månad om bidragen är accepterade för muntlig presentation eller posterpresentation.

Muntliga presentationer föredras inom respektive sektions program, bedöms av respektive sektionsstyrelse och den bästa inom varje sektion prisbelönas.

Postrar kommer presenteras under en sektionsgemensam utökad postersession med möjlighet till ultrakort muntlig presentation. Bästa poster av dessa utses genom omröstning och prisbelönas.

Sammandraget kan skrivas på svenska eller engelska och får vara max 350 ord exklusive författarnamn och rubriker. Bidrag accepterade för muntlig presentation publiceras i kompendiet i föreliggande form.

Maila ditt bidrag senast 1 april till Vasso Norlund (vasso.norlund@svf.se) och ange vilken sektion som du anser är relevant för ditt bidrag (http://svf.se/sv/Sallskapet/). Följ författarinstruktionen (http://svf.se/kongressen). Ange även om du föredrar att presentera ditt forskningssammandrag muntligt eller som poster.

Bidrag som väljs ut till muntlig presentation erhåller 50 % rabatt på kongressavgiften. Rabatten kan inte kombineras med andra erbjudanden och gäller inte bidrag som väljs ut för enbart posterpresentation.

SVS
SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

Högst 150 timmar allmän övertid per kalenderår

Det finns begränsningar för hur mycket övertid man som anställd veterinär kan avkrävas. På en arbetsplats med kollektivavtal får allmän övertid bara tas ut med högst 50 timmar under en kalendermånad eller högst 150 timmar per kalenderår.

FRÅGA

Jag arbetar på ett djursjukhus med kollektivavtal och vi har mycket att göra. Vad gäller för övertid? Får man arbeta hur mycket övertid som helst?

SVAR

Enligt kollektivavtal mellan SLA/SVF gäller först och främst att vid beräkning av fullgjord övertid medtas endast fulla halvtimmar. Skulle du arbeta både före och efter ordinarie arbetstid kanske detta sammantaget blir 30 minuter en dag, vilket blir en fullgjord halvtimme.

Övertid ska vara beordrad i förväg eller godkänd i efterhand. Vi som veterinärer med ett legitimationsansvar kan inte överge en operation utan att slutföra denna bara för att arbetstiden är slut. Övertiden får istället godkännas av chef i efterhand. Tänk på att dokumentera din arbetade tid.

För arbetsplatser utan kollektivavtal är istället arbetstidslagens regler tillämpliga.

Allmän övertid får tas ut om särskilda skäl föreligger, med högst 50 timmar under en kalendermånad eller högst 150 timmar per kalenderår. Om synnerliga skäl föreligger kan extra övertid tas ut med högst 75 timmar per år om arbetsgivaren och lokal tjänstemannapart är överens.

Ytterligare 75 timmar extra övertid per år får uttas om synnerliga skäl föreligger och central part och arbetsgivaren är överens.

Skulle man t ex få ut kompensationsledigt för 20 av sina övertidstimmar och har arbetat 150 övertidstimmar har man därefter kvar 130 arbetade övertidstimmar. Man kan då således arbeta 20 timmar övertid till innan arbetsgivaren och lokal part behöver träffa en överenskommelse om extra övertid.

AVF rekommenderar att du själv håller reda på din övertid och gör egna anteckningar om den. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att personalen inte arbetar för mycket, dock är det viktigt att man själv håller ordning på hur mycket man arbetat, bland annat för att kontrollera att löneutbetalningen blir korrekt. Skulle du närma dig övertidstaket om 50 timmar under en kalendermånad eller 150 timmar under ett kalenderår bör du prata med din arbetsgivare om hur situationen ska hanteras. Om du slår i övertidstaket har du i princip rätt att lägga ned arbetet och gå hem till dess att arbetsgivaren är överens med facket om extra övertid. Vi råder dig att kontakta veterinärförbundet/AVF om detta skulle ske.

Det finns arbetsgivare som har svårt att förstå att journalskrivning ingår i arbetsuppgifterna och därför inte vill betala övertid för det arbetet. Om det är så på din arbetsplats måste arbetsgivare och arbetstagare gemensamt se till att det finns tid i bokningen för att få in journalskrivning i samband med besöket/behandlingen av djuret.

FREDRIKE RITTER
ordförande, AVF

Månadens kollegiala ros

På initiativ av en läsare startar veterinärtidningen härmed en spalt där man kan ge beröm till veterinärkolleger för något man tycker de har gjort bra. Man kan även få berömma andra yrkesgrupper än veterinärer som har utmärkt sig positivt inom den veterinära sfären, vill tidningsredaktionen lägga till.

Årets första kollegiala ros delas ut av distriktsveterinär Lars Kristensen i Vallda och går till **Karin Olsson** som är handläggare på Jordbruksverket. Hon har svarat snabbt, tydligt och trevligt på Lars alla frågor med anledning av exporter av diverse djur till olika länder. Karin Olsson får därför månadens kollegiala ros, med ett stort grattis från redaktionen!

Johan Beck-Friis

FVF

företagande veterinärers förening

Ordinarie föreningsstämma

MED KURS I FÖRETAGANDE

7–8 april 2017
lunch fredag – kl 16 lördag
Nordic Light Hotel, Stockholm

Preliminärt program

Fredag 7 april

12.00 Lunch

13.00 Välkomna och kort presentationsrunda

13.30 Ansvarsnämnden – arbetsgång, vad händer, exempel på ärenden, hur har det gått och varför?
Anna Tidholm, ledamot ansvarsnämnden

15.00 Fika

16.00 Sponsorinformation
Next2Vet

16.30 Information om omorganisationen
Marja Tullberg, Christian Hoinard

19.30 Middag

Lördagen 8 april

9.00 Hygienplan för egenföretagare
Marie Dartgard, länsveterinär Västmanland

10.45 Fika

11.15 Föreningsstämma, se föredragningslista t h.

13.00 Lunch

14.00 Behörigheter djurhälsopersonal och remittering i djurhälsovården
Lotta Hofverberg, Jordbruksverket

15.30 Tack för idag

Next2Vet

Ordinarie föreningsstämma

Lördagen den 8 april

Motioner ska vara styrelsen tillhanda senast tre veckor innan föreningsstämman via någon av adresserna office@svf.se eller Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm.

Föredragningslista:

1. Val av ordförande på stämman
2. Anmälan av protokollförare
3. Godkännande av röstlängd
4. Val av två protokolljusterare, tillika rösträknare
5. Fråga om stämman utlysts i behörig ordning
6. Godkännande av föredragningslistan
7. Styrelsens redovisningshandlingar för det senaste räkenskapsåret
8. Revisorns berättelse
9. Beslut om fastställelse av balans- och resultaträkning
10. Beslut om dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
11. Beslut om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter
12. Bestämmande av ersättning till styrelsens ledamöter, revisorn och valberedningens ledamöter
13. Val av styrelseledamöter och eventuell styrelsesuppleant
14. Val av revisor och revisorssuppleant
15. Verksamhetsberättelse från permanenta utskott
16. Tillsättande och/eller avslutande av permanenta utskott
17. Information om ekonomin nästkommande år
18. Verksamhetsplan för nästkommande år
19. Fastställande av medlemsavgifter
20. Val av valberedning om tre personer, sammankallande för två år, övriga för ett år
21. Behandling av inkomna motioner
22. Övriga ärenden som enligt lag kan förekomma på stämman
23. Stämmans avslutande

Deltagare betalar själva kursvgiften (600 kr + moms) och sin logi (1 116 kr + moms i enkelrum). Anmälan görs senast den 1 mars till vetjohanna@gmail.com. Ange namn, adress, telefonnummer, önskan om logi, måltider (lunch fredag, middag?) kostönskemål (vi beställer svenskt kött).

Nya lagar och regler för företagare 2017

Många nya lagar trädde i kraft vid årsskiftet. Artikeln sammanfattar några som man kan ha nytta av att känna till som företagande veterinär.

Foto: Pexels

Vid inkomstbeskattningen slopas fr o m 2017 avdragsrätten för representationsutgifter som avser lunch, middag, supé eller annan förtäring.

OMSÄTTNINGSGRÄNS FÖR MERVÄRDESSKATT INFÖRS

Mindre verksamheter kan undantas från mervärdesskatt efter den 1 januari 2017. Undantaget kan tillämpas av beskattningsbara personer vars omsättning inte överstiger 30 000 kronor exklusive mervärdesskatt under året och som inte heller under något av de två föregående åren har haft högre omsättning. Den som kan tillämpa omsättningsgränsen är skattebefriad och behöver inte registrera sig för eller redovisa mervärdesskatt.

Om en företagares mindre verksamhet redan är registrerad för mervärdesskatt kan man ansöka hos Skatteverket som kan besluta om skattebefrielse. Den som är skattebefriad saknar avdragsrätt för ingående mervärdesskatt.

REPRESENTATIONSAVDRAG FÖR MÅLTIDER

Vid inkomstbeskattningen slopas avdragsrätten för representationsutgifter som avser lunch, middag, supé eller annan förtäring, utom för enklare förtäring av mindre värde. Avdraget för mervärdesskatt vid representationsmåltider utökas så att avdraget högst får uppgå till mervärdesskatten på 300 kronor per person och tillfälle.

HÖJD BELOPPSGRÄNS VID AVDRAG FÖR RESOR

Beloppsgränsen för när utgifter för resor till och från arbetet får dras av höjs från 10 000 kronor till 11 000 kronor.

AKTIVA ÅTGÄRDER MOT DISKRIMINERING

Det blir utökade och tydligare krav på en arbetsgivare och utbildningsanordnare att arbeta systematiskt med aktiva åtgärder mot diskriminering. Arbetsgivare ska undersöka risker för diskriminering i verksamheten, analysera orsaker, vidta förebyggande åtgärder samt följa upp och utvärdera arbetet. Aktiva åtgärder kan innebära att verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Arbetsgivaren och utbildningsanordnaren ska enligt reglerna dokumentera arbetet med aktiva åtgärder varje år. Kravet på alla arbetsgivare att genomföra en kartläggning av kvinnors och mäns löner och andra anställningsvillkor utvidgas genom att det ska göras årligen i stället för vart tredje år.

SÄNKTA ARBETSGIVARAVGIFTER FÖR ENSKILDA NÄRINGSIDKARE

Reglerna för så kallat växastöd för den först anställda innebär att enskilda näringsidkare som inte haft någon anställd sedan den 1 januari 2016 och som har anställt en person efter den 31 mars 2016, endast behöver betala ålderspensionsavgiften på 10,21 procent på ersättningen till den anställda under de tolv första månaderna. Sänkningen av arbetsgivaravgifterna gäller till den del ersättningen inte överstiger 25 000 kronor per månad. Anställningen ska omfatta minst tre månader och en arbetstid på minst 20 timmar per vecka. Reglerna gäller till och med den 31 december 2021.

Det medför så stora risker med att ha utomstående anställda att man ska vara försiktig med att anställa i sin enskilda näringsverksamhet. Det vanliga rådet är att om det finns utomstående anställda ska företaget bedrivas som aktiebolag. Aktiebolag omfattas dock inte av växastödet för den först anställda.

Karin Berggren
jur kand,
ansvarig rådgivningen,
Företagarna

Grupphållning av digivande suggor med smågrisar

Agronom Ola Thomsson, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, försvarade den 16 december 2016 sin avhandling för agronomie doktorsexamen med titeln "Sow reproduction and piglet performance in multi-suckling pens". Opponent var professor Olli Peltoniemi, Institutionen för klinisk produktionsdjursmedicin, Helsingfors Universitet, Helsingfors, Finland

disputationer

Ola Thomsson visade bland annat att en längre tid i grisningsboxen reducerade smågrisdödligheten i gruppdiboxen.

I Europa har det blivit allt vanligare att hålla grisar i grupp under vissa delar av uppfödningen. Detta är en konsekvens av ett ökat tryck från konsumenter för en bättre djurvälfärd inom grisproduktionen. Det har i sin tur lett till en ökning av certifierad ekologisk grisproduktion med krav på grupphållning av suggor. Vanligt för certifierade produktionssystem i Sverige är att digivande suggor med smågrisar hålls i gruppdibox från och med två till tre veckor efter grisning fram till avvänjning vid sex veckor efter grisning. Dock kan grupphållningen i gruppdiboxen ha en negativ inverkan på smågrisproduktionen. Dels förekommer brunster under digivning, dels är dödligheten hög bland smågrisarna och variationen i avvänjningsvikt mellan smågrisar är stor.

Syftet med avhandlingen var att undersöka om dessa tre negativa faktorer kunde påverkas genom alternativa skötselrutiner. Tre skötselrutiner jämfördes. I den första rutinen tillbringade suggorna och smågrisarna en vecka (W1), i den andra två (W2) och i den tredje tre (W3) veckor i grisningsboxen innan de flyttades ut till gruppdiboxen. I alla rutinerna avvandes smågrisarna sex veckor efter grisning. Totalt ingick 43 suggor i försöket. Varje skötselrutin upprepades en gång. Det fanns även en referensgrupp som bestod av nio suggor som

hölls i individuella grisningsboxar och avvandes 35 dagar efter grisning.

Tiden i gruppdiboxen filmades och studerades med avseende på dibeteende och aggressioner. Träck samlades in och analyserades för progesteron och efter avvänjning skickades suggorna till slakt och äggstockarna undersöktes därefter. Stress är en faktor som påverkar både dibeteendet och reproduktionen därför samlades även saliv från suggorna vid tiden kring utsläpp i gruppdiboxen och analyserades för stresshormonet kortisol. Smågrisarna vägdes veckovis från födsel till avvänjning.

Det var bara en sugga som hade ägglossning under digivningsperioden. Skötselrutin W2 och W3 hade i jämförelse ett kortare intervall mellan avvänjning och brunst än skötselrutin W1. Det var inte någon skillnad i smågristillväxt, kulltillväxt eller viktvariationen inom kull vid avvänjning mellan de tre skötselrutinerna. Däremot var smågrisdödligheten i skötselrutin W3 lägre i gruppdiboxen än i skötselrutin W1.

Suggorna i W3 hade en mindre variation i kortisolkoncentrationen jämfört med W1 och bedömdes därför vara mindre stressade under den första tiden efter utsläpp. Suggor i W3 hade också en lägre koncentration av kortisol i saliven i gruppdiboxen efter utsläpp än före, i den individuella grisningsboxen.

Den låga förekomsten av brunster under digivning i denna studie skilde sig från tidigare studier och kan ha berott på faktorer som boxutformning och säsong. Det kortare intervallet mellan avvänjning till brunst för skötselrutiner W2 och W3 indikerar att den gradvisa avvänjningen var mer framskriden hos suggorna i W2 och W3 jämfört med suggorna i W1. Att vänta med att hålla suggor i grupp och smågrisar upp till tre veckor efter grisning visade sig reducera smågrisdödligheten i gruppdiboxen och vara mindre stressande för suggorna. Variationen i avvänjningsvikter skiljde sig inte åt mellan de tre skötselrutinerna och referensgruppen, den blir dock mer tydlig i certifierad produktion med längre digivningsperiod än i ickecertifierad produktion. ■

noterat

Behandling med pimobendan fördröjer hjärtsvikt

Myxomatös klaffdegeneration är den vanligaste hjärtsjukdomen hos hund. Obehandlat leder tillståndet till hjärtsvikt med lungödem och andningsproblem som följd. I en aktuell studie publicerad i Journal of Veterinary Internal Medicine i december 2016 undersökte en internationell forskargrupp med deltagare från SLU i Uppsala om läkemedlet pimobendan kan fördröja utvecklingen av hjärtsvikt hos hundar med påvisad hjärtförstoring. Sammanlagt 360 hundar behandlades därför antingen med pimobendan eller placebo.

Resultaten visade att behandling med pimobendan fördröjde utvecklingen av hjärtsvikt med ungefär 15 månader och ledde till ökad överlevnad utan att ge allvarliga biverkningar. Inget annat preparat har tidigare visat sig ha denna effekt. Studien har enligt Jens Häggström, en av de svenska författarna, stor klinisk betydelse och kommer att leda till att hundar med myxomatös klaffdegeneration och hjärtförstoring kan få ett bättre och längre liv.

FOTO: CAROLYNMCCU

Cavalier king charles spaniel var den vanligast förekommande hundrasen i studien som visade att behandling med pimobendan fördröjde utvecklingen av hjärtsvikt med ungefär 15 månader hos drabbade hundar.

Källa: Boswood A, Häggström J et al. Effect of pimobendan in dogs with preclinical myxomatous mitral valve disease and cardiomegaly. J Vet Intern Med, 2016, 30, 6, 1765–1779. ■

90 KONTO SVENSK INSAMLINGSKONTROLL

1 av 3 får cancer.
Men alla drabbas.

Bli månadsgivare på cancerfonden.se

Cancerfonden

kanslinytt

Styrelseledamot entledigad från SVFs styrelse

Veterinärförbundets styrelse meddelade i slutet av december 2016 att man beslutat entlediga Karolina Dahlqvist från hennes styrelseuppdrag i förbundsstyrelsen. Orsaken till entledigandet är förtroendeskadligt beteende i ett medlemsärende och beslutet gäller tills vidare. ■

Rapportera biverkningar direkt i journalsystemet

Från och med den 1 januari i år finns blanketten för biverkningsrapportering inom djursjukvården direkt i journalsystemet Sanimalis, meddelade Läkemedelsverket den 19 januari. Veterinärer och djursjukvårdare kan nu på ett enklare sätt överföra information från journalen till blanketten som sedan mejlas vidare till Läkemedelsverket. Förhoppningen är att fler journalsystem kan införa samma möjligheter, och därmed bidra till fler biverkningsrapporter.

– Detta är något som avsevärt förenklar möjligheten för veterinärer att rapportera biverkningar och vi ser fram emot ett helt annat underlag i fråga om antal rapporter, säger Susanne Stenlund, veterinär och expert på säkerhetsfrågor hos Läkemedelsverket. För lantbrukets djur, där en kraftig underrapportering antas, vore en förenklad biverkningsrapportering av särskilt stort värde, fortsätter Susanne Stenlund.

Redan misstanken om en läkemedelsbiverkning ska rapporteras, den behöver inte vara utredd eller bekräftad. Anmälningarna sammanställs varje år i en rapport över biverkningar som bland annat publiceras i Svensk Veterinärtidning.

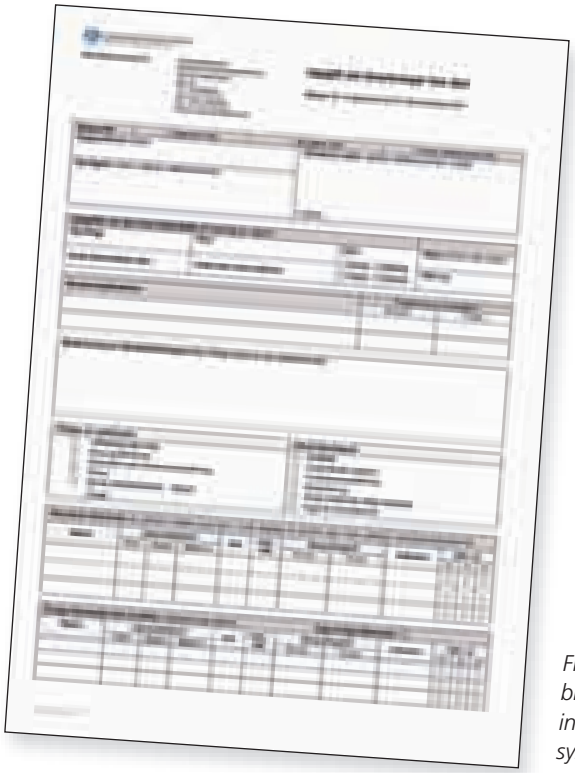

Från och med den 1 januari i år finns blanketten för biverkningsrapportering inom djursjukvården direkt i journalsystemet Sanimalis.

Sök forskningsmedel för 2018

Agria och SKK Forskningsfond beviljar anslag till forskning på sällskapsdjur.

Nytt för 2017

Ansökan görs från och med 2017 i två steg:

- I steg 1 skickar du som söker forskningsmedel in en kortare skiss, som bedöms med avseende på relevans och potential. Bidrag kan sökas för lön. Efter forskningskommitténs beslut skickas en inbjudan till de sökande som går vidare till steg 2.
- I steg 2 ges möjlighet för inbjudna sökande att göra en fullskalig ansökan.

Viktiga datum och tider

- Steg 1 öppnar 1 april 2017
- Steg 1 stänger 1 maj 2017
- Steg 2 öppnar 1 september 2017
- Steg 2 stänger 1 oktober 2017

Prioriterade forskningsområden:

Fondens ändamål är att främja forskning om sällskapsdjur inom ramen för fondens forsknings- och utvecklingsprogram.

- Sällskapsdjurens betydelse för människan
- Forskning kring medicinsk rehabilitering
- Utvärdering av diagnos- och behandlingsmetoder

Agria & Svenska Kennelklubben FORSKNINGS FOND

Mer information och ansökan finner du på www.agriaochskkforskningsfond.se

Ansvarsärende

Bristfällig undersökning vid intygs-skrivning

En hästägare anmälde veterinären AA för fel vid utövande av veterinäryrket i samband med intygsskrivning, men veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

Länsstyrelsens djurskyddsinspektörer genomförde den aktuella dagen tillsammans med veterinär AA en oanmäld kontroll hos djurägaren. AA gjorde då bland annat en hullbedömning av djurägarens hästar. Tre dagar senare omhändertogs djurägarens hästar av länsstyrelsen och polisen. Veterinär BB gjorde samma dag en hullbedömning av hästarna.

Ägaren anser att det var häpnadsväckande stora skillnader på hur veterinärerna bedömde några av hästarnas hullstatus. Det hade endast gått tre dagar mellan bedömningarna och någon yttre påverkan som exempelvis ökad fodergiva kan inte ha bidragit till att hästarna ökat i vikt i den grad som hullbedömningarna gav sken av. Djurägaren anser att en av veterinärerna inte förhöll sig professionell till den femgradiga hullbedömningsskala som användes. Veterinär BB var mycket noggrann och filmade samtliga hästar men den hullbedömning som gjordes tre dagar tidigare användes som underlag för att motivera omhändertagande av hästarna. AAs kraftiga underbedömning av djurens hull gjorde att länsstyrelsen omhändertog samtliga djur. Efter omhändertagandet besiktades alla djur och av 40 djur var det endast två som bedömdes vara något i underhull. De flesta djur bedömdes som friska och i gott hull. AAs bedömning bidrog till ett omhändertagande som inte stod i proportion till situationen. En häst som var något i underhull var veterinärbesiktad och stod under behandling (tänderna var raspade och maskmedel inköpt). Djuren omhändertogs utan att ägaren fått något föreläggande och efter omhändertagandet har hon inte fått någon påföljd såsom djurförbud.

Samtliga hästar avmaskades fyra dagar innan den första besiktningen med Cydectin (hästarna hade aldrig fått det maskmedlet tidigare) och redan ett par dagar senare såg djurägaren att flera av hästarna blivit vassare i rygglinjen och fått ökad avföring. Hon informerade veterinär AA om detta vid det initiala besöket.

Ägaren vill veta om det kan vara så stor skillnad på veterinärbesiktningarna. Hon anser att AAs bedömning saknar dokumentation där stöd för bedömningen kan göras. Det finns foto på en häst men saknas helt på en annan, vilka båda bedömts som utmärglade. AA bedömde närmare 40 djur under uppskattningsvis en timma vilket förklarar varför dokumentationen är så undermålig. Rapporten från undersökningstillfället är inte undertecknad av AA. Veterinären läste heller inte av hästarnas chipmärkning och säkerställde därmed ➤

LEDIG LOKAL UTHYRES TILL

Veterinärverksamhet i Lidköping

Lokalen som är ledig för uthyrning från sommaren finns i en bostadsrättsförening på Sevillagatan 11B, Nya Staden i Lidköping. Den har anpassats till en veterinärinrättning med alla de höga krav som det medför. Det finns en besöksparkering med tre stycken p-platser tillhörande lokalen. Fräscha lokaler nygjorda 2012. Möjlighet finns att utöka lokalen med ytterligare ca 90 kvm och få tillgång till entré mot Vallgatan.

Mer information finns på https://www.lokalguiden.se/lokal/sevillagatan-11b-nya-staden

inte att det var rätt häst bedömningen gällde för. Frysmärkningen på hästarna noterades inte av veterinären eller att de avmaskats några dagar innan besöket.

Djurägaren bifogade veterinärintyg från BB, veterinärutlåtande från AA, bilder och ett USB-minne innehållande bilder och filmer av de omhändertagna djuren.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

Veterinär AA framhöll att alla hullbedömningar syftar till att göra en så objektiv bedömning som möjligt genom att titta på objektiva mått (i det här fallet fettlager över hals, revben, taggutskott och bäcken) och försöka gradera dessa så noggrant som möjligt. AA anser att det gjorts även i detta fall och att den diskrepans djurägaren hänvisar till ger för henne ett intryck av att snarare handla om diskrepans mellan hullbedömningsskalor än mellan bedömningar. AA använde i detta fall World Horse Welfares skala som också benämns som den modifierade skalan efter Carrol och Huntington. Journalen AA förde vid besöket är väl representerad av utlåtandet som anmälaren bifogat.

JORDBRUKSVERKS YTTRANDE

Jordbruksverket överlät den veterinärmedicinska bedömningen åt ansvarsnämnden avseende veterinären AA.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Veterinär AA undersökte enligt ett veterinärutlåtande cirka 35 djur på uppdrag av länsstyrelsen i aktuellt län. Anledningen till AAs undersökning var misstankar om oegentligheter och hennes undersökning av djuren låg till grund för länsstyrelsens beslut att omhänderta vissa djur hos djurägaren, bland annat ett antal hästar. Djurägaren har gjort gällande att AAs undersökning av ett antal hästar var undermålig. Till stöd för att undersökningen haft brister hänvisar djurägaren till en undersökning som utfördes några dagar senare av veterinären BB.

Jordbruksverket har gett ut en kontrollvägledning som är tänkt att ge råd och stöd åt dem som planerar och utför den offentliga kontrollen av djurskydd (Jordbruksverket Dnr 5.2.17-4470/14). Vägledningen betonar vikten av att kontrollerna dokumenteras noggrant.

Nämnden har haft två olika undersökningar att tillgå. Den senare undersökningen av BB är noggrant dokumenterad med filmer. Nämnden anser, utifrån BBs undersökning och hennes dokumentation, att de undersökningar som AA gjort av flera av hästarna är bristfälliga. Nämnden konstaterar att djuren är ofullständigt identifierade och AAs iakttagelser är inte heller tillräckligt preciserade och beskrivande. Bedömningen av djuren är dessutom inte korrekt i vissa väsentliga avseenden. Detta ledde till att djuren omhändertogs av myndighet. Ansvarsnämnden anser att AA varit försumlig i sin yrkesutövning. Veterinär AA tilldelades en disciplinpåföljd i form av en erinran.

JOHAN BECK-FRIIS

noterat

Riskerna med zinkoxidläkemedel större än nyttan

Den europeiska läkemedelsmyndigheten EMAs kommitté för veterinärläkemedel, CVMP, bedömer att riskerna med zinkoxidläkemedel till gris är större än nyttan. Det meddelade Läkemedelsverket den 21 december förra året. Den europeiska kommissionen kommer att fatta beslut om dessa läkemedel med stöd av CVMPs bedömning och annan information som kan vara av betydelse.

Det var på initiativ av Holland och Frankrike som EMA i februari 2016 inledde en vetenskaplig granskning av riskerna för miljön och risken för ökad förekomst av antibiotikaresistens vid användning av läkemedel innehållande zinkoxid. Granskningen gällde alla i Europa godkända läkemedel innehållande zinkoxid avsedda för oral administrering till livsmedelsproducerande djur. CVMPs slutsats är att behandlingsnyttan inte överväger riskerna för miljön.

FOTO: JOHAN BECK-FRIIS

Riskerna med zinkoxidläkemedel till gris är större än nyttan, enligt EMAs kommitté för veterinärläkemedel.

Kommittén noterade att det föreligger risk för selektion för resistens men att denna risk för närvarande inte går att fullt ut värdera. Användningen av zinkoxid är relativt omfattande i flera EU-länder vilket innebär att konsekvenserna av ett eventuellt återkallande med kort varsel kan bli stora. Läkemedelsverket bedömer därför att det kan komma att dröja innan ett återkallande skulle bli aktuellt.

IN MEMORIAM

Christer Nygren till minne

Nu har ännu en kurskamrat och kollega från årskursen Tuba Recta gått ur tiden alldeles för tidigt.

Vi var den första veterinärkursen med 75 studenter som startade våra studier i Uppsala och gick hela utbildningen i Uppsala och Skara. När vi påbörjade studierna hösten 1978 var det bestämt att kursen skulle delas, 50 studenter skulle bli kliniker och 25 skulle bli laboratorieveterinärer. Efter ett JO-utslag fick vi SLU att ändra sitt beslut och därför har vi fortfarande en sammanhållen veterinärutbildning i Sverige.

Dåtidens antagning till utbildningen gjorde det möjligt för oss att tillgodoräkna yrkeserfarenhet och därför var vi en blandad skara både vad gäller ålder och bakgrund. Christer Nygren föddes den 16 januari 1952. Han växte upp som ensambarn med sin mamma i Stockholm. Redan 16 år gammal fick Christer börja arbeta på Veterinärhögskolan i Stockholm, där han avancerade till förman på hundmedicinkliniken. Detta var långt innan djursjukvårdarutbildning och legitimation av djursjukskötare. Christer gjorde sin militärtjänst på Statens hundskola i Sollefteå. All den erfarenhet han fått före veterinärutbildningen hade han givetvis stor nytta av både under och efter studietiden.

Christer var en glad och humoristisk studiekamrat. Jag hade förmånen att lära känna Christer och hans fru Ditte väl då vi var i samma grupp under delar av studierna. Vi gjorde bland annat många trevliga turer till Skara, där delar av utbildningen var förlagd.

Christer och Ditte har tre barn: Magnus född 1979, Annika född 1983 och Anders född 1986. Efter examen flyttade Christer till Linköping där han ihop med flera kurskamrater började jobba på Linköpings Djursjukhus Jägarvallen under Putte Schauman. Jag och familjen Nygren träffades ofta då jag under mina resor mellan Strömsholm och Växjö passerade Linköping. Christer tog över Linköpings djursjukhus och drev detta fram tills försäljningen till Anicura AB 2014. Christer och jag utvecklade ett samarbete och kamratskap, där jag ofta besökte djursjukhuset. Vi reste ihop till Florida där vi bland annat firade Christers 50-årsdag. Christer var också en trogen gäst under min tid på Blå Stjärnans Djursjukhus i Göteborg och hos min familj i Bohus.

Då jag nåddes av det tragiska beskedet om Christers bortgång under julhelgen 2016, vill jag att vi alla ska komma ihåg den kunniga och kompetenta kollegan, den humoristiska kamraten och den glada far, morfar och farfar som Christer var. Våra tankar går till Ditte, barn och barnbarn.

Sune Jerre
För kolleger och kurskamraterna
i Tuba Recta

---

kanslinytt

Veterinärförbundet fortsätter att öka

Sveriges Veterinärförbund sammanställde i början av januari sin medlemsstatistik till Saco per den sista december 2016, fördelad på yrkesverksamma och icke yrkesverksamma medlemmar och på arbetsmarknadssektorer. Det totala medlemsantalet var 3 453, en ökning med fem procent (165 medlemmar) sedan den 31 december 2015. Av de 3 453 medlemmarna var 2 459 kvinnor (71 procent) och 994 män (29 procent). Antalet yrkesverksamma medlemmar ökade med 5,7 procent (139 medlemmar) till 2 561 och icke yrkesverksamma ökade med 3,0 procent (26 medlemmar) till 892. Av de yrkesverksamma veterinärerna var 2 011 anställda och 550 egenföretagare.

Att yrkesverksamma medlemmar ökat med 5,7 procent beror på att SACO har omdefinierat vad man anser är yrkesverksamma medlemmar. Det innebär att en grupp på 75 medlemmar som SVF i statistiken för 2015 tog upp som icke yrkesverksamma i statistiken för 2016 räknas som yrkesverksamma. Det är medlemmar som bor utomlands och medlemmar som bor i Sverige men har nedsatt medlemsavgift på grund av låg inkomst. Trots att gruppen icke yrkesverksamma minskade med dessa 75 medlemmar har gruppen ökat med tre procent som främst beror på att antalet studerandemedlemmar ökat från 191 personer 2015 till 271 personer 2016. ■

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Röntgenteknik

Den laterala projektionen är centrerad för långt kaudalt vilket gör att den mest kraniala delen av buken inte är inkluderad och att hela bäckenhålan bak till området för vestibulum istället är inkluderat. På ventrodorsalprojektionen (VD) ligger hunden lindrigt roterad åt höger samt även något böjd i ryggen åt höger. Även VD-projektionen är centrerad för långt kaudalt.

Bildavläsning

I kaudala delen av buken finns två mjukdelstätheter (Figur 3) varav den som är mest kaudalt och dorsalt belägen har en något lägre täthet. Den upptar större delen av främre bäckenaperturen och sträcker sig i kranial riktning fram till ungefär i nivå med kaudala femte ländkotan. Den har en halvcirkelformad jämn, distinkt kranial och ventral kontur. Den dorsala konturen kan inte tydligt utlinjeras på grund av att den summeras med kolon descendens. Kolon descendens innehåller träck med normal täthet. Dess form är avsmalnande i kaudal riktning. Kolon descendens komprimeras av ovan beskrivna nybildning i området för främre bäckenaperturen. Den ventrala mjukdelstätheten har samma form som urinblåsan men är mer kranialt och ventralt belägen. Trots detta är det mest sannolikt att det är urinblåsan. På VD-projektionen ses en halvcirkelformad mjukdelstäthet kaudalt i buken på vänster sida strax kranialt om vänster iliumvinge.

Normal serosadetalj ses i bukhålan och i retroperitonealområdet. Hela levern är inte inkluderad på någon av projektionerna, vilket gör att levern inte kan bedömas. Mjälten och vänster njure har en normal position och normalt utseende. Höger njures mellersta och kaudala del kan anas på lateralprojektionen men höger njure kan inte bedömas i sin helhet. Måttligt med grynigt innehåll ses i magsäcken, sannolikt foder. Det finns måttligt med gas i tunntarmarna, vilka har en normal diameter. Tunntarmarna är lindrigt kranialt förskjutna. Grynigt innehåll ses i kolon ascendens och gas i kolon transversus. Tiken har en övergångskota mellan länd och korsrygg.

Radiologisk diagnos

Nybildning i vagina. Den vanligaste typen av nybildningar i vagina är leiomyom. Den mjukdelstäthet som ses kaudalt på vänster sida i buken skulle kunna vara en del av livmodern men detta behöver undersökas vidare med ultraljud. I övrigt kan inte livmodern ses.

En ultraljudsundersökning gjordes vilken bekräftade att det fanns en nybildning i vagina alternativt att den utgick från cervix eller från både cervix och vagina (Figur 4). Även livmodern var förändrad i form av multipla cystor i väggen varav den största var 1,5 cm stor.

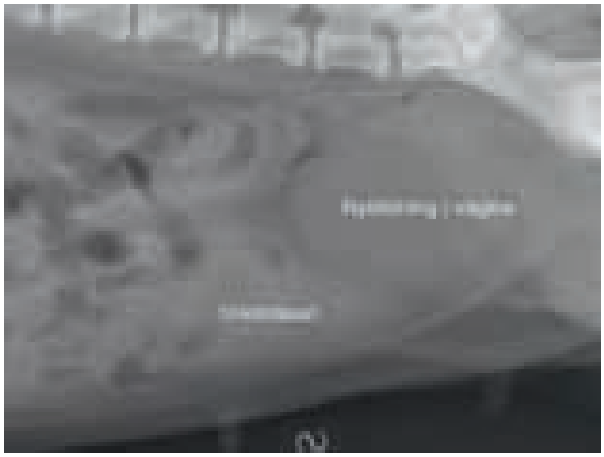

FIGUR 3. *Förstoring av vänster lateralprojektion av buken hos tiken i fallbeskrivningen. På bilden är platserna för en nybildning i vagina och urinblåsans läge utskrivna.*

FIGUR 4. *Ultraljudsbild av den kraniala delen av nybildningen i vagina samt av kaudala delen av urinblåsan och blåshalsen. Nybildningen i vagina är hypoekoisk och heterogen i ekogenicitet samt kranialt omgiven av anekoisk vätska.*

Hunden opererades och en 6x8 cm stor nybildning togs bort från vagina. Även livmodern var förändrad med multipla cystor i väggen där den största uppmättes till 2x2 centimeter. Själva livmodern var två centimeter i diameter.

Nybildningen skickades för patologisk-anatomisk undersökning som visade en nodulär neoplasi utgående från lamina muscularis vilken expanderade lamina propria och var täckt av plattepitel. Inga tecken på malignitet sågs. Diagnosen blev leiomyom.

DISKUSSION

Leiomyom är den vanligaste tumören i tubulära delen av genitalia hos hund. Den utgår från glatt muskulatur i väggen och kan förekomma i livmodern, cervix och vagina. Den är vanligast hos medelålders och äldre tikar och kan vara associerad med follikulära cystor i äggstockarna eller östrogenproducerande tumörer, ofta även med endometriehyperplasi och juverneoplasier. Leiomyom kan växa och bli stora men är inte invasiva. I nästan alla fall utvecklar sig tumören till en rund eller oval massa eller som en polypliknande struktur in mot lumen (1, 2).

Det som gör att man på röntgenbilderna bör misstänka att det är en nybildning i vagina är dels att den upptar hela främre bäckenaperturen och att den där komprimerar kolon descendens samt att urinblåsan är förskjuten kranialt och ventralt. Det som kan vara svårt ibland är att känna sig helt säker på vilken av de två mjukdelstätheterna som är urinblåsan. I det här fallet ser man urinblåsans typiska form med en avsmalning i kaudal riktning som kännetecknar att detta är blåshalsen. Tätheten i bäckenaperturen är inte typisk för livmoderns lokalisation och livmodern brukar inte orsaka en kompression av kolon descendens i detta område. När man tittar på de två tätheterna skiljer de sig lite åt på ett sådant sätt att den kaudodorsala har en något lägre täthet. Detta finns inte beskrivet i litteraturen men är något som författaren har sett hos andra fall med leiomyom i vagina.

Andra möjliga sätt att bilddiagnostiskt undersöka en misstänkt nybildning i vagina, särskilt om den sitter långt kaudalt dit man inte når med ultraljud, är att göra en kontrastundersökning av vagina. Kontrastundersökningen kan antingen göras genom att man tar vanliga röntgenbilder eller att man gör en datortomografiundersökning (3).

Referenser

1. Jubb KVF & Kennedy PC. The female genital system, neoplastic diseases of the tubular genitalia. In: Pathology of Domestic Animals, vol 1. New York, Academic Press, 1970, 548.
2. Kydd DM & Burnie AG. Vaginal neoplasia in the bitch: a review of forty clinical cases. J Small Anim Pract, 1986, 27, 255–263.
3. Weissman A, Jiménez D, Torres B et al. Canine vaginal leiomyoma diagnosed by CT vaginourethrography. J Am Anim Hosp Assoc, 2013, 49, 394–397.

KONGRESSER & KURSER

Svenska

Webbkurser
DISA – Djuromsorg vid slakt och annan avlivning
Djurskyddsbedömning Gris
Hantering av djurskyddsbrott.
Arr: Nationellt centrum för djurvälfärd (SCAW). Info: Maria Forsberg Lönn, maria.lonn@slu.se och www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/nationellt-centrum-for-djurvalfard/utbildning1/aktuella-utbildningar/ eller www.slu.se/scaw

v 8

23–24/2 -17. Cytologi och klassificering av celler, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 9

2–3/3 -17. Sårvård grund, Hjärnarp.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: Info: www.vetabolaget.se

3–4/3 -17. SVDSGs vårmöte med kurs Autoimmuna hudsjukdomar, Stockholm.
Arr: Swedish Veterinary Dermatology Study Group (SVDSG).
Info: m.svdsg@gmail.com och svdsg.se

v 10

9–10/3 -17. Klinisk neurologi, del 1 (del 2: 4–5/5), Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

9–11/3 -17. How to read and write a scientific paper, VHC, SLU, Uppsala. Arr: SLU.
Info: www.slu.se/carenet

NY 11–12/3 -17. Dermatology, Strömsholm, Sverige.
Arr: Evidensia Academy.
Info: www.evidensiaacademy.com

v 11

17–18/3 -17. SSVO och Ögonpanelens årsmöte med föreläsning, Märsta.
Arr: Svenska sällskapet för veterinär oftalmologi. Info: www.ssvo.se

18–19/3 -17. Hund- och kattandvård, extraktion, fortsättningskurs, Stockholm. Arr: KRUUSE i samarbete med Hedvig Armerén.
Info: www.kruuse.com, johanna.andersson@kruuse.com

v 12

NY 23/3 -17. Anestesikurs för veterinärer, del 1 av 2, Malmö. Arr: Swevet.
Info: http://shop.swevet.se/sv/utbildning

23/3 -17. Grundkurs i strålsäkerhet, Yasuragi Hasseludden, Saltsjö Boo.
Arr: Röntgenutbildarna.
Info: www.rontgenutbildarna.se

23–24/3 -17. Mjukdelskirurgi thorax fördjupning (del 4), Uppsala.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

23–26/3 -17. Plastikkirurgi och korrigerande kirurgi, Tällberg.
Arr: Skalpellen. Info: www.skalpellen.se

v 13

31/3–2/4 -17. Hästtandvård delkurs 2, VHC, SLU, Uppsala.
Arr: SLU, Ove Wattle.
Info: ove.wattle@slu.se

31/3–2/4 -17. VeTA-dagarna, Neonatalogi och pediatrik hos hund & katt, advanced program, Malmö.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

1–2/4 -17. Hund- och kattandvård, extraktion, fortsättningskurs, Stockholm. Arr: KRUUSE i samarbete med Hedvig Armerén.
Info: www.kruuse.com, johanna.andersson@kruuse.com

v 14

NY 7–8/4 -17. FVF ordinarie föreningsstämma med kurs i företagande, Stockholm.
Info: vetjohanna@gmail.com
(se annons i denna tidning)

Gård&Djurhälsan
FRISKA DJUR GER VÄLMÅENDE GÅRDAR

Vi söker en nöthälsoveterinär i Småland

Tillsammans med våra andra veterinärer och produktionsrådgivare blir du en del av företagets team där vi arbetar för lönsam utveckling och god djurhälsa ute på gårdarna.

Läs mer om tjänsten på www.gårdochdjurhälsan.se

Sista ansökningsdag 2017-03-15

Gård & Djurhälsan Sverige AB är ett rådgivningsföretag som arbetar för ett bibehållet högt hälsoläge i en effektiv och lönsam gris-, får- och nötköttsproduktion. Vår vision är en lönsam djuruppfödning med världens bästa djurhälsa och vårt motto är friska djur ger välmående gårdar. Besök vår hemsida för mer information www.gårdochdjurhälsan.se

v 16

NY 21–22/4 -17. Ophthalmology for the small animal practitioner – a practical, in-depth approach, Uppsala. Arr: Swevet.
Info: http://shop.swevet.se/sv/utbildning

NY 21–22/4 -17. How to take good radiographs & interpret them in lame/non-lame horses, Strömsholm. Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=376

v 17

NY 24–25/4 -17. Rådgivning i dikobesättningen – med fokus på avelstjuren, Uppsala och Bälinge.
Arr: Växa Sverige.
Info: ylva.persson@vxa.se, www.vxa.se
(se annons i denna tidning)

NY 26/4 -17. "Med hud och hår" – grundläggande dermatologi, Märsta.
Arr: Swevet.
Info: http://shop.swevet.se/sv/utbildning

NY 27/4 -17. "Med hud och hår" – grundläggande dermatologi, Borås.
Arr: Swevet. Info: http://shop.swevet.se/sv/utbildning

v 18

NY 6/5 -17. Cytology of skin and subcutaneous lesions – a practical approach, Uppsala. Arr: Swevet.
Info: http://shop.swevet.se/sv/utbildning

v 19

11–13/5 -17. Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 20

18–19/5 -17. A team approach: From diagnostics to rehabilitation, advanced course, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

19–20/5 -17. Hästtandvård delkurs 1, VHC, SLU, Uppsala.
Arr: SLU, Ove Wattle.
Info: ove.wattle@slu.se

v 22

NY 29/5–3/6 -17. XXVIth Nordic Medical History Congress (26:e Nordiska medicinhistoriska kongressen), Uppsala.
Info: https://nmhc2017.se/

v 35

NY 1–2/9 -17. Equine neck conditions & practical neurology for practitioners, Helsingborg. Arr: VetPD.
Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=319

v 39

29–30/9 -17. Hästtandvård Examination för SLUs utbildning hästodontologer, VHC, SLU, Uppsala.
Arr: SLU, Ove Wattle.
Info: ove.wattle@slu.se

v 41

NY 13/10 -17. Abdominal, thoracic & soft tissue ultrasound, Strömsholm.
Arr: VetPD.
Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=322

v 45

9–10/11 -17. Veterinärkongressen, Uppsala. Arr: SVS och SVF.
Info: Vasso Norlund, SVF, 08-545 558 27, vasso.norlund@svf.se
(se annons i denna tidning)

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida www.vetagenda.com, på British Small Animal Veterinary Associations hemsida www.bsava.com och på European School for Advanced Veterinary studies hemsidor www.esavs.org, www.esavs-master.org, www.esavs-certificate.org och på hemsidan för The British Equine Veterinary Association (hästveterinärkurser) www.beva.org.uk/news-and-events/beva-courses samt på World Veterinary Association (WVA) continuing education portal wva.wcea.education

v 8

24–26/2 -17. Equine reproduction days – Embryo transfer, ovum pick-up and intra-cytoplasmic sperm injection, Lüsche, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: www.agpferd.com/conferencescourses

Sannegårdens Djurklinik
Östra Eriksbergsgatan 12, 417 63 Göteborg Telefon 031-22 50 52

KOM OCH ARBETA HOS OSS!

Sannegårdens Djurklinik på Norra Älvstranden i Göteborg söker ytterligare en veterinär på hel- eller deltid minst 75%.

Du bör ha minst ett par års erfarenhet av smådjurssjukvård (gärna specialistkompetens), vara van att arbeta självständigt samt behärska de på kliniken förekommande kirurgiska ingreppen. God förmåga att arbeta i team, samt att du uppskattar och värdesätter kontakten med djurägare är en förutsättning för tjänsten. Då vi har satsat på att utveckla vår tandavdelning är intresse och kunskaper inom detta område ett plus.

Låter det intressant? Skicka din ansökan till **anna@sannegardensdjurklinik.se**
Har du frågor om tjänsten så kontakta klinikchef Anna Einarsson tel 0709-49 6133

På kliniken arbetar idag två veterinärer, en legitimerad djursjukskötare och två djurvårdare. Kliniken är fullt utrustad med röntgen, ultraljud, tandröntgen, narkosutrustning och dagstall. Vi utför de flesta mjukdelskirurgiska ingrepp som inte kräver stationärvård (ej ortopedi), medicinska utredningar, hudutredningar, tandvård mm.

v 9

NY 1-2/3 -17. Emergency medicine & endocrinology, Greve, Danmark. Arr: Evidensia Academy. Info: www.evidensiaacademy.com

4–6/3 -17. Equine acupuncture case days, Müggenhausen och Heimerzheim, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: www.agpferd.com/conferencescourses

v 10

NY 7–8/3 -17. Feline medicine, Greve, Danmark. Arr: Evidensia Academy. Info: www.evidensiaacademy.com

NY 11–12/3 -17. Small animal dermatology and endocrinology, Warszawa, Polen. Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

v 11

NY 16–17/3 -17. Dermatology, Greve, Danmark. Arr: Evidensia Academy. Info: www.evidensiaacademy.com

v 12

NY 24–25/3 -17. Anaesthesia & oral and pharyngeal surgery, Oslo, Norge. Arr: Evidensia Academy. Info: www.evidensiaacademy.com

NY 24–25/3 -17. Nutrition, Vaakas, Finland. Arr: Evidensia Academy. Info: www.evidensiaacademy.com

v 13

29/3 -17. Essential veterinary chiropractic for equine and companion animals, Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

NY 1–2/4 -17. Lameness diagnostics (incl objective gait analysis), Helsingfors, Finland. Arr: VetPD. Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=330

v 14

4–6/4 -17. Monitoring and maintaining riding arenas, Mainz, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: www.agpferd.com/conferencescourses

5/4 -17. Essential veterinary chiropractic for equine and companion animals, Bournemouth, Storbritannien. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

NY 7–8/4 -17. Evidence-based farriery for equine practitioners, Århus, Danmark. Arr: VetPD. Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=310

NY 8–9/4 -17. Small animal soft tissue surgery, Warszawa, Polen.

Veterinärgruppen i Tygelsjö söker 2 veterinärer

Vi söker två veterinärer som helst har specialistkompetens eller flera års klinisk erfarenhet av både poliklinikfall och kirurgi. En av tjänsterna är ett graviditetsvikariat Juni-17 till Augusti-18, med chans till fortsatt anställning. Den andra tjänsten är en tillsvidaretjänst, till vilken vi söker en veterinär med flerårig erfarenhet av både mjukdelskirurgi och ortopedi samt gärna kunskap i artroskopi.

Hos oss får ni jobba med ett glatt gäng bestående av 14 medarbetare, varav 6 veterinärer. Vår policy är att ge kvalitetsvård i en trygg och trevlig miljö och vi lägger stor vikt vid trivsel både för personal som kunder.

Kliniken har välutrustade lokaler med bl.a. ultraljud, digital röntgen, endoskopi- och artroskopiutrustning, tandutrustning med röntgen samt ett rejält lab. Det kommer remisser från stora delar av Skåne, främst inom kirurgi, ultraljud och dermatologi.

Vi är flexibla vad det gäller arbetstiden och arbetar mycket med att hitta lösningar som fungerar för alla anställda. Kliniken är öppen vardagar 8-17, tisdagar 8-20.

Välkommen med ansökan och frågor till
malene.mork@veterinargruppen.se

För mer information besök vår hemsida www.veterinargruppen.se och titta gärna in på vår facebooksida.

MITTNORRLANDS DJURSJUKVÅRD

MittNorrlands Djursjukvård är det största djursjukvårdsföretaget i Mellannorrland med djursjukhus och kliniker i Åre, Östersund, Sundsvall och Härnösand. Vi har gott om duktiga leg DSS, men behöver förstärka bemanningen på veterinärsidan då vi fortsätter att växa.

Vi söker:

KLINIKVETERINÄRER till Östersunds Djursjukhus, Ejra Djurklinik, Åre Djurklinik, Östersunds Hästklinik och Djursjukhuset Sundsvall, samt **STERILTEKNIKER** med stationering i Sundsvall.

Alla kompetensnivåer är välkomna att söka. Vi lägger stor vikt vid personliga egenskaper såsom vilja att utveckla sig själv och verksamheten, lojalitet till uppdraget och ett glatt humör.

Ta chansen att bli en del av ett kompetent och positivt gäng som alla strävar mot samma mål, att leverera vård av bästa kvalitet till Mellannorrlands djurägare.

För mer information om vilka tjänster vi kan erbjuda, kontakta Johan Bromée, johan@bromee.se.

Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

v 16

NY 21/4 -17. Small animal anaesthesiology, Warszawa, Polen. Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

NY 22–23/4 -17. Small animal critical care, Warszawa, Polen. Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

v 18

7–10/5 -17. 8th International conference on emerging zoonoses, Manhattan, Kansas, USA. Info: www.zoonoses-conferences.com

v 20

NY 20–21/5 -17. Small animal neurology and radiology, Warszawa, Polen. Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

v 21

22–26/5 -17. International sheep veterinary congress, Harrogate, Storbritannien. Arr: International sheep veterinary association. Info: www.sheepvetsoc.org.uk/isvc2017

24–27/5 -17. Zoo and Wildlife Health Conference 2017, Berlin, Tyskland. Info: www.izw-berlin.de/the-zoo-and-wildlife-health-conference.html

v 23

NY 9–11/6 -17. Fundamentals of small animal dentistry and oral surgery, Warszawa, Polen. Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

v 26

27–29/6 -17. UFAW 2017: Measuring animal welfare and applying scientific advances – why is it still so difficult, Surrey, Storbritannien. Arr: The universities federation for animal welfare (UFAW). Info: www.ufaw.org.uk/ufaw-events/ufaw-events

v 34

24–26/8 -17. 21th European society for domestic animal reproduction, ESDAR, conference, Bern, Schweiz. Info: www.esdar.org

v 35

NY 1–2/9 -17. Equine neck conditions & practical neurology for practitioners, Oslo, Norge. Arr: VetPD.

Din Veterinär Smådjurspraktiken i Enköping
SÖKER VETERINÄR

Vi söker dig som vill jobba med mycket nära kundkontakt, där kundbemötande och omsorg är lika viktigt som vårdkvalité.

Vi söker klinikveterinär med erfarenhet av rutinkirurgi och tandbehandlingar på hund och katt. Specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar är meriterande.

Kliniken har god teknisk standard med modernt tandrum, digital tandröntgen, op-avdelning, digital röntgen, ultraljud och labutrustning.

Välkommen med din ansökan senast 26 februari 2017. Urval och intervjuer sker löpande, tjänsten kan tillsättas innan sista ansökningsdag. Skicka ansökan till e-post: cecilia@dinveterinarenkoping.se

Övriga upplysningar om tjänsten: Peter Svanström 0171 – 301 77

Din Veterinär Smådjurspraktiken
Östra Ringgatan 27, 749 35 Enköping
www.dinveterinarenkoping.se

Din Veterinär
Smådjurspraktiken • Enköping

SVA

Friska djur – trygga människor

Veterinär forskarstuderande

Avdelningen för Djurhälsa och antibiotikafrågor, DOA, har expertkunskap inom området djursjukdomar och antibiotika och söker dig som är intresserad av grisar och särskilt parasiter hos dessa djur!

SISTA ANSÖKNINGSDAG: 7 mars 2017
FULLSTÄNDIG ANNONS: www.sva.se/lediga-jobb

➤ Info: http://www.vetpd.com/courses-detail.php?event=320

v 36

4–8/9 -17. 26TH INTERNATIONAL CONFERENCE OF THE WORLD ASSOCIATION FOR THE ADVANCEMENT OF VETERINARY PARASITOLOGY (WAAVP) 2017, Kuala Lumpur, Malaysia. Info: www.waavp2017kl.org

8–9/9 -17. 33RD EUROPEAN EMBRYO TRANSFER ASSOCIATION, AETE, CONFERENCE, Bath, Storbritannien. Info: www.aete.eu

v 38

NY **23–24/9 -17. FELINE MEDICINE,** Warszawa, Polen. Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

v 39

25–28/9 -17. 42ND WORLD SMALL ANIMAL VETERINARY ASSOCIATION (WSAVA) CONGRESS AND FECAVA 23RD EUROCONGRESS, Köpenhamn, Danmark. Info: www.wsava.org/events/wsava-congress

v 40

NY **7–8/10 -17. SMALL ANIMAL CARDIOLOGY,** Warszawa, Polen. Arr: VetCo (Veterinary Consulting & Control). Info: www.vetco.org/en/conferences-2017

v 42

18/10 -17. ESSENTIAL VETERINARY CHIROPRACTIC FOR EQUINE AND COMPANION ANIMALS, Sittensen, Tyskland. Arr. IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

Veterinärer utan gränser

Veterinärer utan gränser arbetar för stöd till veterinärmedicinsk verksamhet i hela världen.

Veterinärer utan gränser är neutral och helt opartisk i sitt arbete och kräver att få utöva sin verksamhet i fullständig frihet. Alla som är intresserade av att i någon form arbeta med veterinärmedicinska frågor ur ett globalt perspektiv är välkommen som medlem oavsett utbildning och yrke.

Läs mer på www.vsf-sverige.org

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
MARJA TULLBERG	072-748 78 98
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
MARLENE ARESKOG	070-713 95 56
KAROLINA DAHLKVIST	Entledigad
SUSANNA STERNBERG LEWERIN	070-857 75 67
LOTTA HOFVERBERG	073-151 22 50
JOHN-FILIP LUNDIN	073-320 27 68
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
HELEN LOOR	073-097 62 97
Sekreterare	
UNDER TILLSÄTTNING	
Kassör	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Ledamöter	
ANNA BÄCKVALL	010-122 83 14
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
ULRIKA LIND	073-354 53 38

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	0707-96 94 74
Sekreterare	
SOFIA MÜLLER	070-992 48 95
Kassör	
MAJA-LISA SABEL	070-591 71 50
Ledamöter	
CHRISTINA SVEDBERG	073-600 22 21
LINNEA SÖDERBERG	070-378 40 48

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande
SUSANNA STERNBERG LEWERIN

Vice ordförande
TORKEL EKMAN

ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
BENGT ERIKSSON
HANNA BREMER

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BENGT ERIKSSON

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
MATS SCHARIN

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
ANETTE GRAF EDLING

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ERIKA CHENAIS

Sekreterare
ELINA ÅSBJER

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
HANNA BREMER

Sekreterare
TILDE BÖRJESSON

Råd och dåd

Ill: Karin Åström Bengtsson

Som nyutexaminerad och oerfaren distriktsveterinär är det skönt att ha kloka kolleger att rådfråga. Så även den här gången.

Efter en hemfärd på grusvägarna i norra Jämtland en sen fredagskväll stupade jag i säng. Blodet från livmoderframfallet var nödtorftigt borttvättat och insomnandet tog inte många millisekunder. Då ringde det. Jag kände igen numret, det var samme bonde igen.

”Hon står liksom och trycker på.”

Hanteringen av potentiella recidiv stod det inget om i mina anteckningar från BUJ. Vad göra nu? Att sätta sig i bilen för att åka en massa mil och reponera organet en gång till lockade definitivt inte.

Som tur är svarade den erfarne kollegan direkt. Något slags idrottsmästerskap pågick tydligen på andra sidan jordklotet och TV-sändningarna var därför mestadels nattetid. Inga sura miner där inte och rådet var omedelbart och självklart:

”Säg åt dem att slå i henne en flaska sprit. När kon blir lite lagom salongsberusad slutar den krysta.”

Det rådet stod definitivt inte i min vademecum. Men bonden, som förmodligen inte heller var särskilt entusiastisk över tanken på ytterligare ett veterinärbesök, tog tacksamt emot vägledningen. Han att lovade ringa omedelbart om den inte verkade fungera. Jag somnade om.

Lördagens jourresor var odramatiska. Dock kunde jag inte låta bli att fundera lite på kon med framfallet. Djurägaren hade ju lovat ringa om något hände, men ändå. Framåt lunchtid kunde jag inte hålla mig. Bonden i fråga svarade glatt.

”Hon mår prima. Äter och mjölkar som ingenting hade hänt.” Puh. En tacksamhetens tanke till kollegan.

”Men det var en sak. Bara så att du vet om du ska ge någon annan samma råd. Det fanns ingen sprit hemma, men frugan hade ställt två flaskor vin i skafferiet. Det funkade lika bra.”

Slutet gott allting gott: för kon, för bonden och för mig. Men jag kan inte låta bli att tänka på frun med en viss medkänsla. Hennes planer på en romantisk hemmakväll med levande ljus och ett glas bordeaux till älgfilén gick nog i stöpet. Detta utspelade sig nämligen på den tiden Systembolaget hade lördagsstängt.

Anita Jonasson

PERSONNOTISER

Födelsedagar i mars 2017

Den veterinär som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före födelsedagen.

Rita Löveid Nilssen, Västerås, 50 år den 1/3
Jusuf Robovic, Töreboda, 60 år den 2/3
Birgitta Wolf, Tyskland, 85 år den 4/3
Helene Raue, Svedala, 70 år den 4/3
Karl-Arne Björsell, Fjärdhundra, 95 år den 8/3
Anna Wendel Näslund, Getinge, 50 år den 9/3
Ruben Andersson, Karlshamn, 95 år den 21/3
Ulf Selander, Örebro, 80 år den 21/3
Kajsa Uhrbom, Ljungby, 70 år den 21/3
Bo Runsten, Göteborg, 60 år den 21/3
Anders Larsson, Ljugarn, 70 år den 22/3
Mari-Ann Andersson, Järfälla, 50 år den 22/3
Göran Dalin, Knivsta, 70 år den 24/3
Marc Hess, Tullinge, 70 år den 25/3
Rudolf Lundberg, Borrby, 85 år den 27/3
Christina Nyström, Åled, 85 år den 27/3
Claes Rülcker, Gnesta, 85 år den 28/3
Jörgen Wehre, Vassmolösa, 70 år den 29/3
Marie Sterning, Storvreta, 60 år den 30/3

Avlidna

F länsveterinär **Per-Olof Nilsson** avled den 28 december 2016. Han föddes 1929 i Östmark, Värmlands län, tog studenten 1949 i Karlstad och veterinärexamen 1958. Han började arbeta som assistentveterinär vid Västmanlands läns hushållningssällskap 1960 och arbetade sedan som chefveterinär vid Kalmar läns hushållningssällskap från 1963 och vid Svelab i Kalmar från 1970. 1972–1974 hade han SIDA-uppdrag vid Head Diagnostic Unit, CADU Ethiopia. Han fick tjänst som länsveterinär, först i Kronobergs län från 1979 och sedan i Kristianstads län från 1985. Han pensionerades 1994.

Veterinär **Christer Nygren** avled den 29 december 2016. Han föddes 1952 i Stockholm och tog veterinärexamen 1983. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

F stadsveterinär **Jan Vigre** avled den 3 januari 2017. Han föddes 1928 i Malmö och tog studenten där 1949 och veterinärexamen 1959. Han började arbeta som assistentveterinär 1959 vid Skåne läns hushållningssällskap, därefter som besiktningsveterinär vid Malmö stads offentliga slakthus 1963. 1969 blev han anställd som extra stadsveterinär i Malmö och 1970 som besiktningsveterinär vid kontrollslakteriet i Kävlinge. Han erhöll tjänst som överveterinär vid kontrollslakteriet i Sege 1972 och som stadsveterinär/förste stadsveterinär i Malmö 1975 respektive 1985. Under tiden 1970–1990 var han även verksam som förste banveterinär vid Jägersro Trav- och Galoppbana. Han pensionerades 1993.

Betala medlemsavgiften till SVF via autogiro

Vid autogirobetalning av medlemsavgift till veterinärförbundet fylls blanketten Autogiroanmälan i. Den finns på SVFs hemsida www.svf.se, under Blanketter och Rörande SVF. Man kan också kontakta SVF-kansliet för att få blanketten hemskickad med post. När kansliet fått blanketten i retur kommer avgifterna i fortsättningen att dras från medlemmens konto varje månad.

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

Besöksadress: **Kungsholms Hamnplan 7**
Telefon: 08-545 558 34
Telefax: 08-545 558 39
Hemsida: ***www.svf.se***

REDAKTION:
Johan Beck-Friis
ansvarig utgivare & chefredaktör
Telefon: 08-545 558 33
Mobil: 070-717 73 25
E-post: ***johan.beck-friis@svf.se***

Suzanne Fredriksson
journalist
Telefon: 08-545 558 32
E-post: ***suzanne.fredriksson@svf.se***

Brita Trybom
redaktionssekreterare, annonser
Telefon: 08-545 558 34
E-post: ***brita.trybom@svf.se***

Lill och Kjell Efvergren, Exponera
layout
Telefon: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-post: ***info@exponera.net***

Wikströms Tryckeri AB, Uppsala
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2017

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	24 jan	20 dec -16	13 dec -16
2	21 feb	24 jan	17 jan
3	14 mar	21 feb	14 feb
4	4 apr	14 mar	7 mar
5	3 maj	4 apr	28 mar
6	30 maj	3 maj	26 apr
7–8	4 juli	30 maj	23 maj
9	5 sep	15 aug	8 aug
10	3 okt	5 sep	29 aug
11	31 okt	3 okt	26 sep
12	28 nov	31 okt	24 okt
13	19 dec	28 nov	21 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2017
Sverige: 1 310 kronor + moms.
Europa: 1 660 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1 810 kronor.
Medlemmar i veterinärförbundet har 450 kronor i rabatt.

Fackpressupplaga 2015 – 3 500 ex

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*

GastroGard
(omeprazol)

Magsår är ett välkänt problem hos hästar – oavsett ålder

FORTSATT KONKURRENS-KRAFTIGT PRIS*

Effektiv behandling och förebyggande behandling av magsår med orginalprodukten!

*priserna kan variera beroende på grossist

GASTROGARD (omeprazol) oral paste. Protonpumpshämmare. Behandlar och förebygger magsår hos häst. Rx. Datum för senast godkända SPC: 12/2011. För hälsosamlig info om GASTROGARD, se www.dass.se

MERIAL

Merial är en del av Boehringer Ingelheim

Posttidning A
Retur, Box 12709 • 112 94 Stockholm

12 SKYDD upp till 12 VECKOR

BRAVECTO® SPOT-ON FÖR KATT

12 VECKORS AVDÖDANDE EFFEKT MOT FÄSTINGAR OCH LOPPOR MED 1 BEHANDLING

KORT OM BRAVECTO® SPOT-ON FÖR KATT

- Spot-on-lösning med systemisk effekt.
- 1 behandling ger 12 veckors omedelbar och bestående avdödande effekt mot fästingar och loppor.
- Effekten sätter in inom 48 timmar för fästingar och 12 timmar för loppor under hela behandlingsperioden.
- Kan användas som en del av behandlingsstrategin mot allergisk dermatit orsakad av loppor (flea allergy dermatitis, FAD).

BRAVECTO® (FLURALANER)

Bravecto® (fluralaner), spot-on, lösning för katt. Ger omedelbar och bestående effekt på fästingar *(Ixodes ricinus)* och loppor *(Ctenocephalides felis)* under 12 veckor. Tre olika pipettstorlekar som ger behandling med 40-94 mg fluralaner/kg kroppsvikt inom ett viktintervall. Använd inte direkt på skadad hud. Säkerheten under dräktighet/laktation är ej undersökt. Ska ej användas till katter yngre än 11 veckor och/eller katter som väger mindre än 1,2 kg. Receptbelagt läkemedel. Senast godkända prod.resumé: 2016-05-17. För mer info: www.fass.se.

SE/BRV/0117/0004

www.msd-animal-health.se

MSD Animal Health